

T.C
NIĞDE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

PROFESYONEL VOLEYBOLCULARIN SPOR
HUKUKU BİLGİ DÜZEYLERİNİN
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Mehmet İNAN

2009- NIĞDE

T.C
NİĞDE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

PROFESYONEL VOLEYBOLCULARIN SPOR
HUKUKU BİLGİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Mehmet İNAN

Yöneten
Yrd. Doç. Dr. Fikret SOYER

2009 - NİĞDE

İÇİNDEKİLER

ÖZET	<u>1</u>
SUMMARY	<u>3</u>
ÖNSÖZ	<u>5</u>
İÇİNDEKİLER	<u>1</u>
TABLolar	<u>IV</u>
SİMGEVE KISALTMALAR	<u>V</u>
1. GİRİŞ	<u>7</u>
2. GENEL BİLGİLER	<u>8</u>
2.1. Hukuk Kavramı ve Nitelikleri.....	<u>8</u>
2.1.1. Hukuk Kavramının Anlamı.....	<u>8</u>
2.2. Hukuk Sözcüğünün Çeşitli Anlamları.....	<u>8</u>
2.2.1. Pozitif (Müspet) Hukuk.....	<u>9</u>
2.2.3. Doğal (İdeal) Hukuk.....	<u>9</u>
2.2.4. Objektif ve Sübjektif Hukuk.....	<u>10</u>
2.2.5. Hukuk Bilimi.....	<u>10</u>
2.3. Hukukun Amaçları.....	<u>11</u>
2.3.1. Toplum Yaşamını Düzenleme Amacı.....	<u>11</u>
2.3.2. Toplum Gereksinmelerini Karşılama Amacı.....	<u>11</u>
2.3.3. Adaleti Gerçekleştirme Amacı.....	<u>12</u>
2.4. Hukuk Kurallarının Unsurları.....	<u>12</u>
2.4.1. Hukuk Kurallarının Öğeleri (Unsurları).....	<u>13</u>
2.4.1.1. Konu.....	<u>13</u>
2.4.1.2. İrade Emir.....	<u>13</u>
2.4.1.3. Yaptırım.....	<u>13</u>
2.5. Spor.....	<u>14</u>
2.6. Spor Bilimi.....	<u>16</u>
2.7. Sporun Amacı.....	<u>16</u>
2.8. Spor ve Hukuk.....	<u>17</u>
2.9. Spor Hukuku.....	<u>19</u>
2.10. Spor Hukukunun Kaynakları.....	<u>23</u>

2.11. Sporun Hukuki Sjeleri.....	23
2.11.1. Sporun Gerçek Kişi Süjeleri	23
2.11.1.1. Sporcular	23
2.11.1.2. Teknik Direktörler.....	24
2.11.1.3. Antrenörler	25
2.11.1.4. Menajerler	26
2.11.1.5. Yöneticiler.....	26
2.11.1.6. Hakemler	26
2.11.1.7. Gözlemciler	27
2.11.1.8. Ajanlar.....	27
2.11.1.9. Taraftarlar.....	28
2.11.2. Sporun Tüzel Kişi Süjeleri.....	28
2.11.2.1. Kulüpler.....	28
2.11.2.2. Federasyonlar	29
2.11.2.3. Uluslar Arası Konfederasyonlar.....	30
2.11.2.4. Gençlik ve Spor Genel Mdrlg	30
2.11.2.5. Spor Toto-Loto Teşkilat Mdrlg.....	32
2.11.3. Sporun Dolaylı Süjeleri.....	33
2.11.3.1. Gazete ve Dergiler.....	33
2.11.3.2. Televizyonlar.....	34
2.11.3.3. Spor Akademileri	34
2.11.3.4. Spor Dernek ve Vakıfları	35
2.11.3.4.1. Spor Vakıfları.....	35
2.11.3.4.2. Spor Dernekleri	35
2.11.3.4.3. Sponsorlar	35
2.12. Dünyada Spor Hukuku'nun Tarihsel Gelişimi.....	36
2.13. Türkiye'de Spor Hukuku'nun Tarihsel Gelişimi	37
2.14. Türk Sporunun Hukuki Görünümü	37
2.15. GSGM Hukuk Kurulları.....	38
2.15.1. Merkez Danışma Kurulu	39
2.15.2. Ceza Kurulları	40
2.15.3. Danışma Kurulları.....	43

2.16. Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun.....	43
2.17. Spor Sözleşmeleri	46
2.17.1. Sözleşme Kavramı ve Sözleşmenin Kuruluşu	47
2.17.2. Sözleşmenin Konusu.....	47
2.17.3. Sözleşmenin Şekli	48
2.17.4. Sözleşmenin Geçersizliği	48
2.17.5. Tarafların Hak ve Borçları	48
2.17.6. Sözleşmenin Sona Ermesi	49
2.18. Sporda Sponsorluk	49
2.18.1. Sponsorluk Tanımı	49
2.18.2. Spor Sponsorluğu	50
2.19. Sporda Yayın Hakları.....	51
2.20. Sporda Sendikal Haklar	53
2.21. Sporcu Sosyal Güvenliği.....	55
2.22. Özerk Spor Federasyonların Spor Hukuku Gereksinimi	56
2.23. Sporda Doping	58
2.23.1. Doping Kavramı ve Tarihsel Gelişimi	59
2.23.2. Doping Kavramı.....	60
2.24. Dünya Anti Doping Ajansı (WADA)	61
2.25. CAS (Uluslar arası Spor Tahkim Mahkemesi)	61
3. GEREÇ – YÖNTEM	64
4. BULGULAR.....	66
5. TARTIŞMA ve SONUÇ	76
6. KAYNAKLAR	81
7. EKLER.....	87
8. ÖZGEÇMİŞ.....	90

TABLÖLAR

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Deneklere Ait Demografik Bilgiler	66
Tablo 2. Araştırmaya Katılan Deneklere Ait Spor Hukukuna İlişkin Bilgiler	67
Tablo 3. Gelir Düzeyine Bağlı Olarak Menajeriniz Olup Olmamasına İlişkin Çapraz Tablo Analizi.....	68
Tablo 4. Gelir Düzeyine Bağlı Olarak Menajeriniz Olup Olmaması Düzeylerine İlişkin Ki-Kare İlişki Testi	69
Tablo 5. Eğitim Seviyesi ve Spor Hukuku Bilgi Düzeyi İlişkin Çapraz Tablo Analizi.	70
Tablo 6. Eğitim Seviyesi ve Spor Hukuku Bilgi Düzeylerine İlişkin Ki-Kare Testi	71
Tablo 7. Kaç Yıldır Profesyonel Olarak Spor Yaptığı ve Spor Hukuku Bilgi Düzeyine İlişkin Çapraz Tablo Analizi	72
Tablo 8. Kaç Yıldır Profesyonel Olarak Spor Yaptığı ve Spor Hukuku Bilgi Düzeyine İlişkin Ki-Kare Testi	73
Tablo 9. Federasyonların Danışmanlık Hizmetleri İle Spor Hukuku Bilgisi İhtiyacınız Düzeyine İlişkin Çapraz Tablo Analizi.....	74
Tablo 10. Federasyonların Danışmanlık Hizmetleri İle Spor Hukuku Bilgisi İhtiyacınız Düzeyine İlişkin Ki-Kare testi sonuçları.....	75

SİMGE VE KISALTMALAR

G.S.G.M	Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü
B.E.S.Y.O	Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu
WADA	Dünya Doping İle Mücadele Ajansı
ICAS	Milletler Arası Spor Tahkim Konseyi
CAS	Uluslar arası Spor Tahkim Mahkemesi
T.B.M.M	Türkiye Büyük Millet Meclisi
T.F.F	Türkiye Futbol Federasyonu
T.M.O.K	Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi
A.B.D	Amerika Birleşik Devleti
F.İ.F.A	Uluslar Arası Futbol Federasyonları Birliği
T.S.Y.D	Türkiye Spor Yazarları Derneği

ÖNSÖZ

Spor ilk olarak bir insan davranışı yani beden hareketidir. Buraya zihinsel hareketi de ilave etmek gerekir. Bu davranışta amaçlar çok farklı olabilmektedir. İkinci olarak, yarışma ve eğlence bir unsur olarak spora girmektedir. Üçüncü olarak belli kurallar bütününe göre insani davranışlar söz konusudur.

En iyi olma, meşru amacın yoğun bir yarışma ortamıyla eşleştiği zaman, ne pahasına olursa olsun kazanmak ilkesine dönüşmekte böylece spor da kirlenmeyi ve insani yönünün tükenmesine neden olmaktadır. İşte hukuk bu noktada devreye girer. Dolayısıyla, kurallara uygunluk bakımından spor ile hukuk kesişmekte olup söz konusu bu kuralların ihlali belli bir müeyyideye bağlanmış ise hukuk ile spor ilişkisi içinde demektir.

Günümüzde sporun örgütlü bir faaliyet olduğu gerçektir. Özellikle takım sporlarında örgütlü faaliyet kendini göstermektedir. Ulusal ve uluslar arası düzeyde kulüpler, federasyonlar, uluslar arası spor örgütleri bulunmaktadır. Bunlar arasında çok çeşitli ilişkiler bulunmaktadır. Kulüp ile kulüp, kulüp ile federasyon, kulüp yahut federasyon ile uluslar arası spor örgütleri arasında hukuk ilişkileri bulunmaktadır. Bu ilişkiler ve bu ilişkilerden doğabilecek sorunların çözüm yolları da hukuk içinde aranacaktır.

Spor hukuku yeri geldikçe ifade edildiği gibi kendine özgü gelişimi, yapısı ve işleyişi olan bir alandır. Oluşum, yapı ve işleyiş açısından özgünlüğü spor hukukunun ilkelerini de belirlemektedir. Bu ilkeler henüz gelişmekte olup üzerinde bilimsel tartışmalar yapılmaktadır. Elbette gelişmekte olan her hukuk branşı gibi spor hukuku da hukukun genel ilkelerinden metinlerinden faydalanacaktır. Ancak bu yapılırken sporun gelişimi, işlevi ve yapısı açısından farklılıklara uygun yorumlar da yapılmalıdır.

Spor Hukuku alanının gelişiminde uzun yıllardır eksik kalan çalışmalar birçok sorunun oluşmasına neden olmaktadır. Ümit ediyorum ki bu eksiklikler akademisyenler ve uzmanlarınca yapılan çalışmalarla giderilip spor hukuku için bir yol gösterici olacaktır. Benim de bu konuyu seçmemim ana sebebi; bu eksiklikleri bir nebze olsun gidermek ve spor hukukunun gelişimine katkıda bulunabilmektir.

Bu güncel ve özgün çalışmaya beni yönlendiren ve çalışmamın her aşamasında bana destek veren Sayın Hocam Yrd. Doç. Dr. Fikret SOYER'e ve çalışmamın her aşamasında olumlu eleştirileri ile doğruyu bulmamı sağlayan Yrd. Doç. Dr. Fatih YENEL, Yrd. Doç. Dr. Tekin OLAKOğLU ve Yrd.Doç. Dr. Yusuf CAN'a; ayrıca tezimin yazım aşamasında yardımlarıyla yanımda olan değerli arkadaşım Mustafa KEREM'e, istatistik konusunda her türlü desteğini ve sabrını gösteren arkadaşım Erkan Türkyılmaz'a teşekkürlerimi sunarım. Son olarak da eğitim hayatım boyunca dualarını esirgemeyen annem, babam ve ablama hürmetlerimi sunarım.

Haziran – 2009

Mehmet İNAN

1. GİRİŞ

Günümüzde sportif faaliyetler ciddi bazı hukuki sorunları ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Doping, şike, teşvik primi, seyirci olayları, sporcu transferleri hemen hemen her zaman ve önemli her organizasyonunda kamu oyununda gündemini işgal etmektedir. Bütün bunların sonucunda geniş bir kesim yakından ilgilendiren bir sosyal olay halini aldığını göstermektedir. Bunun sonucu olarak batı ülkeleri başta olmak üzere, son 30 yıldır “Spor Hukuku” olarak adlandırılan yeni bir hukuk branşı oluşmaya başlamış ve son yıllarda süratli bir gelişim süreci içine girmiştir. Ülkemizde bu gelişmeden etkilenmiş ve bu yeni olguyu sistematik ve bilimsel bir şekilde ele almaya yönelik bazı girişimlerde bulunmaktadır. Bu çerçevede Türkiye’deki spor kurum ve kuruluşları spor hukukuna çok uzak kalmakta ve eksiklik hissetmektedir.

Yukarıda ifade edildiği gibi sportif uyuşmazlıklara çözüm getirmek konusunda eksikliklerimiz bulunmaktadır. Kulüplerimiz ve başta sporcularımız olmak üzere bu eksiklikleri görmektedir.

Bu bilgiler ışığında çalışmanın amacı; “Profesyonel Voleybol Sporcularının Spor Hukukuna İlişkin Bilgi Düzeylerinin” belirlenmesidir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Hukuk Kavramı ve Nitelikleri

2.1.1. Hukuk Kavramının Anlamı

Hukukun ne olduğunu açıklamak için yüzyıllar boyu, çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Hukuka, çeşitli dönemlerde, biyolojik, politik, ekonomik, sosyolojik, ya da dinsel bir olgu veya aklın bir ürünü olarak bakılmıştır. Bütün bu ve benzeri yaklaşımlar hukuku yalnız kendi açılarından ve tek yönlü olarak açıklamaya çalışmışlardır. Hukuk, çok yönlüdür. Toplumun genel menfaatini veya fertlerin ve toplumun ortak iyiliğini sağlamak maksadıyla konulan ve kamu gücüyle desteklenen kaide, hak ve kanunların bütünüdür. Adaletle yönelmiş toplumsal yaşama düzenidir. (HUKUK, <http://tr.wikipedia.org/wiki/Hukuk>)

Bireylerin toplum içindeki davranışlarını düzenleyen hukuk kuralları, ülkeden ülkeye, dönemden döneme değişebilmektedir. İçeriği değişebilen bir kavramı tanımlamadaki güçlük ortadadır. Çeşitli yaklaşımlarla çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Fakat bu tanımlamaların hiç biri doyurucu olmamıştır. “Hukukçular hâlâ hukukun tanımını aramaktadırlar” sözü yıllarca önce Kant tarafından söylenmiştir. Bu söz günümüzde de geçerlidir. Bugüne kadar hukukun kesin bir tanımının yapılamamış olmasının nedenleri arasında, hukukun çok yönlü olması da yer alır. Böyle olmakla birlikte yapılan çeşitli tanımlamalarda ortak nokta, hukuk kurallarının, toplumu düzenleyen kurallar arasında yer almasıdır. Hukuk, “toplumu düzenleyen ve kamu gücü ile desteklenen kuralların bütünü” olarak tanımlanabilir. Bu, “olan” hukukun biçimsel bir tanımıdır. (GÖZÜBÜYÜK, 2005)

2.2. Hukuk Sözcüğünün Çeşitli Anlamları

Pozitif hukuk veya müspet hukuk sözcüklerinden başka, doğal veya ideal hukuk deyimleriyle objektif ve sübjektif hukuk deyimleri bu arada anılabilir. Türkçede tekil olarak kullanılan hukuk sözcüğü Arapçada hakkın çoğuludur. (ARAL, 2001: 216)

2.2.1. Pozitif (Müspet) Hukuk

Belli bir memlekette, belli bir dönemde yürürlükte bulunan hukuk kurallarının bütünü pozitif veya müspet hukuku oluşturur. Bu deyimın içerisine, yetkili makamlar tarafından çıkarılan kanunlar (yasalar), tüzükler (nizamnameler), yönetmelikler (talimatnameler) gibi yazılı metinlerle tespit olunan kurallar girdiği gibi, henüz yazılı bir şekilde bürünmemiş olan ve fakat uyulması zorunlu olan örf ve âdet kuralları da girer. Hatta mahkeme içtihatları ile doktrinin dahi bir dereceye kadar bu deyimın içine girdiği söylenebilir. Yeni Medenî Kanun'un 1 inci maddesi hukuk uygulaması bakımından, yasadan sonra örf ve âdete, yargı kararları (kazaî kararlar) ile bilimsel görüşlere (ilmî içtihatlara) de yollamada bulunduğuna göre, müspet hukuk deyimine yazılı metinlerden başka, yazılı olmayan kuralların dahi girdiği kuşkusuzdur. (GÖZÜBÜYÜK, 2005)

2.2.3. Doğal (İdeal) Hukuk

Belli bir memlekette, belli bir dönemde uygulanmakta olan değil, fakat uygulanması gereken, yani sosyal gereksinimleri adalete en uygun biçimde karşılayacağı düşünülen hukuka ideal hukuk veya doğal (tabii) hukuk adı verilmektedir. (20 Questions <http://www.tas-cas.org/20question>) Doğal hukuk görüşünü benimseyen düşünörlere göre, bu hukuk insanın doğasında saklı bulunmaktadır ve akıl yolu ile bu hukuka ulaşılması olanağı vardır. Bu düşünüş biçimine göre, her zaman ve her yerde aynı şekilde egemen olması gereken, değişmez nitelik taşıyan temel ilkeler vardır. Bunlar, akıl yolu ile araştırılıp bulunabilir. Pozitif denilen yürürlükteki kurallar, bu değişmez ilkelere ulaşmaya, yani onları gerçekleştirmeye çalışır. İnsan, bu prensipleri kendi akıl ve düşüncesi ile keşfeder, bulur. İşte, gerçekleştirilmesi gereken bu değişmez prensiplerin bütünü doğal veya ideal hukuku teşkil eder. Doktrinde buna, “olması gereken hukuk” adı da verilmektedir. Şu halde, müspet hukuk mevcut olanı (lege lata); doğal hukuk ise, vücut bulması istenen, arzulanan hukuku (lege ferenda) ifade eder. (BİX, 2004:291–293)

2.2.4. Objektif ve Sübjektif Hukuk

Arapça olan hukuk, hak sözcüğünün çoğuludur ve haklar demektir. Fakat Türkçede, Hukuk ve Hak sözcükleri ayrı ayrı iki kavramı karşılamaktadır. Hukuk sözü, topluluk hayatında uyulması zorunlu olan kuralları ifade eder; hak deyimi ise, bu kurallardan kişiler lehine doğan yetkiyi belirtmeye yarar. Türkçede hak sözcüğü, ayrıca doğruluk ve Tanrı anlamında da kullanılmaktadır. Dilimizde hukuk, nesnel, objektif anlamda kuralı; hak ise öznel, sübjektif anlamda yetkiyi belirtmek için kullanılır. Fakat Fransızca, Almanca gibi bazı batı dillerinde bu iki kavramı karşılayacak ayrı sözcükler yoktur. Her ikisi için de aynı kelimedenden, örneğin Fransızcada “Droit” ve Almandada “Recht” sözcüklerinden faydalanılmaktadır. Fakat bu kelimelerin başına veya sonuna objektif ve sübjektif sıfatları eklenmek suretiyle kavramların ayrılmasına çalışılmaktadır. Böylece, “Droit objectif = Objectives Recht” tabiri “Hukuk” kavramını, “Droit subjectif = Sübjektives Recht” deyimi de “hak” kavramını karşılamaktadır. Türkçede, her iki kavram için ayrı ayrı deyimler bulunduğuna göre, artık objektif, sübjektif sıfatlarının eklenmesine gerek kalmamaktadır. Buna rağmen, memleketimizde de hâlâ objektif hukuk, sübjektif hukuk ve hatta sübjektif hak deyimleri kullanılmaktadır. Bunu batı dillerinin etkisinden başka bir biçimde açıklama olanağı yoktur. (ARAL, 2001:216)

2.2.5. Hukuk Bilimi

Hukuk sözcüğünün bilim anlamında kullanıldığı da olmaktadır. Bu anlamda hukuk, yukarıda belittığımız, pozitif hukuk kurallarını bilimsel metotlarla saptayıp, inceleyerek sistemli bir biçimde açıklayan bilim koludur. Hukuk fakültesi, hukuk profesörü, hukuk öğrencisi gibi deyimlerde kullanılan hukuk sözcüğünün ifade ettiği anlam budur. Kişiler arasındaki ilişkileri, toplumsal gereksinmelere ve adalete uygun biçimde düzenleme amacını güden kuralları incelemesi nedeniyle, sosyal bilimler arasında yer alan hukuk biliminin çeşitli dallarından önemli saydığımız birkaçına kısaca değinmekle yetineceğiz. (ARAL, 2001:216)

Belli bir yerde ve belli bir zamanda yürürlükte bulunan hukuk kurallarını sistemli bir biçimde inceleyen bilim koluna pozitif hukuk bilimi veya hukuk

dogmatigi' adı verilir. Hukuk dogmatigi yaparken, mevcut hukuk kurallarının, metindeki ifadeye göre açıklanması, fakat eleştiri yoluna gidilmemesi gerektiği, dogmanın tarihsel anlamından çıkmaktadır. Özellikle dinsel hukukun egemen bulunduğu dönemlerde bu böyle olmuştur. Çünkü dinsel hukukun tanrısal iradeye dayandığı ve eleştirilemeyeceği görüşü benimsenmekte idi. Ancak, bugün laik temellere dayanan hukuk normlarının doğruluk derecesi, deneylerle saptanmış bulunmadığı için; pozitif hukuk incelemelerinde sadece dogmalara bağlı kalınmamakta, eleştiriler de yapılmaktadır. Hukukun, laik temele dayanmasının yanında, hukuk kurallarının tarihsel gelişiminin incelenmesi ve aynı kurumla ilgili çeşitli memleketler düzenlemelerinin karşılaştırılması da bu yolun açılmasında ve gelişmesinde önemli rol oynamıştır. (BİLGE, 2003:220–228)

2.3. Hukukun Amaçları

Genel olarak denilebilir ki, hukuk; toplum yaşamını düzenleme, sosyal gereksinimleri karşılama ve adalet düşüncesini gerçekleştirme amaçlarına yönelmiştir. Bu amaçlar şöyle açıklanabilir: (BİLGE, 2003:220–228)

2.3.1. Toplum Yaşamını Düzenleme Amacı

Yukarıda da belirtildiği üzere, insan, varlığını korumak ve geliştirmek için toplu yaşamak zorundadır. Toplu yaşam ise güçlünün zayıfı ezmemesi, anarşinin egemen olmaması için, bir düzeni gerektirir. Hukuk düzeni, yalın gücün egemen olacağı anarşiyi önler, toplumda barışı, güvenliği ve hiç olmazsa biçimsel eşitliği sağlar. Hukuk düzeni, sınırlı da olsa sürekli ve güvenceli bir özgürlük ortamını da gerçekleştirir. Demek ki, hukuk kurallarının amacı toplu yaşamı, sosyal ilişkileri düzenlemektedir. Bu amaç. Hukukun biçimsel yönü ile ilgilidir. (BATTAL, 2005)

2.3.2. Toplum Gereksinmelerini Karşılama Amacı

Hukuk, bir toplum düzeni olarak var olabilmek ve varlığını sürdürebilmek için toplumu oluşturan kişilerin ve toplumun gereksinmelerini karşılamak ve bu gereksinmelerin değişen koşullarına uymak zorundadır. Bu gereksinmelere ve koşullara uymayan bir düzen, patlamalara yol açar ve sürekli olarak yaşayamaz.

Kişilerin ve toplumun gereksinimleri ise çok çeşitlidir. Bunlar, özellikle ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel yönlerden başka, doğum, ölüm, beslenme gibi biyolojik yönleri de bulunan bütün bir yaşamı kapsar. Hukuk düzeninin temel ögesi ve amacı, bu çeşitli gereksinimleri karşılamaktır. Bunlar olmadan soyut bir düzenleme düşünülemez. Toplumsal yaşamın gereksinimlerini karşılama amacı, hukukun maddesel yönünü oluşturur. (BATTAL, 2005)

2.3.3. Adaleti Gerçekleştirme Amacı

Hukukun toplum gereksinimlerini sadece biçimsel olarak düzenlemesi yeterli görülmemekte, onun adalet düşünce ve duygularına uygun düşmesi gerektiği de belirtilmektedir. Adalet, hukukun tinsel veya düşünsel yönünü oluşturur. Bazen, eşitlikle eş anlamda kullanılan adalet, tarih boyunca çeşitli biçimlerde anlaşılmıştır. (BATTAL, 2005)

Hukukun bir düzenleme olduğu konusunda görüş birliği olduğu halde, bu düzenin adalet idealine veya somut çıkarlara dayandığı konusunda görüş ayrılığına düşülmüştür. Örneğin, doğal hukuk okulu tinsel yöne önem vererek, hukukun adalet idesine dayandığını, pozitif hukukun bu ideyi gerçekleştirmeye çalışması gerektiğini ileri sürmektedir. Pozitivist felsefeye dayanan okullar ise. Maddesel yönü üstün tutarak, hukukun somut çıkarları koruduğu görüşünü savunmaktadırlar. Kanımızca, belirtilen bu amaçlardan her biri diğerinin tanımlayıcısıdır. Bunlardan herhangi birisine üstünlük tanımaksızın, hukukun ereğinin, toplumsal gereksinimlerin adalete uygun biçimde düzenlenmesi olduğu söylenebilir. (BİLGE, 2003:220–228)

2.4. Hukuk Kurallarının Unsurları

Hukuk; kişilerin birbirleriyle olan dış ilişkilerini düzenlemektedir. Bu ilişkilerin hukuk kurallarıyla düzenlenmesi, özellikle kanun biçimindeki yazılı kaynaklarda kanun koyucunun irade beyanı şeklinde kendisini gösterir. Bu beyan yakından incelenince, hukuk kuralının birtakım temel öğeleri içerdiği görülür. (GÖZÜBÜYÜK, 2005)

2.4.1. Hukuk Kuralının Ögeleri (UNSURLARI)

Hukuk kurallarının konu, irade ve yaptırım olmak üzere üç ögeden oluştuğu, başka bir deyişle, bir hukuk kuralının genellikle bu üç temel ögeyi içerdiği kabul olunur. (GÖZÜBÜYÜK, 2005)

2.4.1.1. Konu

Hukukun düzenleme konusu, genellikle insanların dış ilişkileri ve bunları oluşturan eylem ve işlemlerdir. Örneğin, bir kimsenin diğerine zarar vermesinde, onunla mal veya emek ilişkisi kurmasında durum böyledir. Bu ilişkiler, çok zaman kişilerin arzu ve iradesiyle kurulur. Genel olarak durum böyle olmakla beraber, bazen insan iradesinin dışında olan, zaman geçmesi veya ölüm gibi olaylar da hukuk kuralının konusu olabilir. Ancak, unutmamak gerekir ki bu olaylar insanları ilgilendirdiği sürece hukukun konusunu oluştururlar. (BATTAL, 2005)

2.4.1.2. İrade, Emir

Hukuk kuralının ikinci ögesi, konu ile ilgili davranış hakkındaki irade, yani olumlu veya olumsuz emirdir. Örneğin, sarkıntılık etmenin, başkasının malını çalmanın yasak olduğu hakkındaki Ceza Kanunu hükmü olumsuz emri; herkesin haklarını kullanmada, borçlarını yerine getirmede doğruluk dürüstlük (hüsnüniyet) kurallarına uyması gerektiği hakkındaki yeni Medenî Kanun hükmü de olumlu emri ifade eder. Bazen özel hukuk kurallarının emredici, ceza hukuku kurallarının da yasaklayıcı oldukları belirtilerek emredici ve yasaklayıcı (nehyedici) kurallar arasında karakter ayrılığı bulunduğu ileri sürülür. Bununla beraber, son tahlilde yasaklayıcı kuralların dahi olumsuz biçimde ifade edilmiş emirlerden ibaret bulunduğu görülür. Emir veya yasak toplum iradesinin belirmesidir. (BİLGE, 2003:220–228)

2.4.1.3. Yaptırım

Hukuk kuralının içerdiği üçüncü öge, emrin yerine getirilmemesinin sonucuna ilişkin olan yaptırımdır. Örneğin, başkasına sarkıntılık eden, hırsızlık yapan kişi, hapis cezasına çarptırılır; haksız bir surette verilen zarar tazmin ettirilir; dürüstlük (doğruluk)

kuralına aykırı hareketi kanun korumaz. İç hukukun esaslı bir ögesi olan yaptırımın, uluslararası hukukta aynı kesinlikle mevcut olduğu söylenemez. Hatta iç hukukta bile, doğal veya ahlaksal bazı borçların, maddesel yaptırımdan yoksun olmalarına rağmen, hukuksal nitelik taşıdığı belirtilir. Bunlar, hukukla ahlâkın kesiştiği karmaşık özellikli konulardır. (BİLGE, 2003:220–228)

2.5. Spor

Eski çağlarda sadece beden eğitimi ile insanların kendisini korumaya yönelik yaptıkları birçok aktivite, günümüzde artık bir endüstri haline gelen ve birçok ticari amaç güden spor faaliyetlerinin bir parçası olmuştur. (SUNAY, 2004:69–76)

Spor sözlük anlamı olarak lâtince Disporate ve Desport yani ; "dağıtmak, bir birinden ayırmak" anlamına gelen sözcüklerden 17. y.y. dan sonra günümüze gelinceye kadar ilk hecesi aşınarak "Sport" biçimine dönüştüğü filologlarca ifade edilmektedir. Britannica ansiklopedisi spor'u ; "belirli ölçüde güç ve beceri gerektiren yarışmalı ve eğlenceli etkinlikler" olarak tanımlamaktadır. Roma İmparatorluğu döneminde "SENATUS POPULUS QUE ROMANUS (Roma Senatosu ve Halkı) anlamına gelen 'S.P.Q.R.; gladyatörlerin mücadele ettiği Roma Colloseum (arenası'nın) ve lejyonerler birliklerin taşıdığı semboldür. Spor kelimesi ile ilgisi bulunmamaktadır. Sportif öğelerin tümünde dinlenmek, eğlenmek olduğu kadar aynı zamanda sosyal bir kaynaşma da vardır. Toplumla ve farklı toplumlarla kaynaşma ve özdeşleşme konusunda spor önemli görevler üstlenir. Sporun sağladığı bedensel ve ruhsal anlamdaki doyum olanakları, serbest zamanları ve yaşam seviyeleri düzenli olarak artan sanayileşmiş ülkelerin özlemine duyduğu yeni bir yaşam şeklinin ayrılmaz parçasıdır. (HANLI, 2008 <http://www.hursertekinoktay.com>)

Günümüz dünyasında spor toplumların ayrılmaz bir parçası olarak değerlendirilmektedir. Birçok insan günlük yaşamında fitness, sağlıklı yaşam ve rekreasyonel etkinlikler gibi günlük spor aktiviteleri ile sporun içerisinde bir şekilde yer almaktadır. Sporun böylesi önemli bir şekilde günlük yaşam içerisine dâhil olması dünya gündeminde önemli yer almaktadır. Sporun günlük yaşama ile ancak dolaylı etkileşimi vardır. Bu dolaylı etkileşim hem birey, hem de toplumsal yaşama

bakımından önemli gelişmeleri ortaya çıkartır. Spor özü gereği yapıldığı zaman amaç bireyin sportif etkinliği ve buradan alacağı sportif hazdır, sevinçtir, mutluluktur.(ERDEMLİ, 2003)

Sporun yaygınlaştırılması, insanların fiziksel aktivitelerde bulunması sağlıklı toplumlar yetiştirme ve sosyalleşme açısından çok önemlidir.(KOÇAK, 2004: 71–82)

Spor birçok tanımla açıklanmaktadır;

Spor, tek başına veya toplu olarak yapılan, kendine özgü kuralları olan, genelde yarışmaya dayanan bedensel ve zihinsel yeteneklerinin gelişimini sağlayan, eğitici ve eğlendirici uğraşlarıdır.(YETİM, 2000)

Spor; Ferdi veya toplu olarak genellikle yarışma, eğlence ve güç harcama amaçlı olarak yapılan, belli prensip ve kurallara dayanan, düzenli çalışma ve gayret gerektiren beden hareketleridir.(SPOR ve HUKUK, <http://www.sporcv.com>)

Başka bir deyişle spor; ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmanın başlıca unsuru olma insan gücünün sağlıklı bir şekilde geliştirilmesi için yapılan faaliyetlerin, oyun, eğlence ve yarışma amacına dönüştürülmesi biçimidir. Spor, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmanın temel unsuru olan insanın beden ve ruh sağlığını geliştirmek, kişiliğinin oluşumunu, karakter özelliklerinin gelişimini sağlamak, bilgi, beceri ve yetenek kazandırarak çevreye uyumu kolaylaştırmak, kişiler, toplumlar ve uluslar arasında dayanışma, kaynaşma ve barışı sağlamak, kişinin mücadele gücünü artırmak yanında belirli kurallara göre, rekabet ölçüleri içerisinde mücadele etme, heyecan duyma, yarışma ve yarışmada üstün gelme amacıyla yapılan faaliyetleri olarak tanımlana bilir. Bu özelliklerinden dolayı çağımızda spor çok yönlü, çok faydalı, çok amaçlı ve çok çeşitli boyutlar kazanmış ve evrenselleşmiştir.(YETİM, 2000)

2.6. Spor Bilimi

Günümüzün anlayışına göre spor, ilk başta çok önemli bir kitle eğitim vasıtasıdır. Spor: insan bedenini fiziki yönüyle geliştirdiği gibi oyunlar, hareketler, yarışmalar vasıtasıyla aynı zaman da insan seciyesini, egosunu, davranış niteliğini, psikik yapısını belirleyen yeni bir bilim dalıdır. Sporun getirdiği farklı sorunlara ait bilimsel bulgu, tartışma ve metotların oluşturduğu alana ise spor bilimi diyoruz. Özellikle sporda ileri gitmiş ülkeler, on yıl öncesine göre daha farklı algılanmaya başlamıştır. Örneğin spor meslek dalları da kendi konularında uzmanlık gerektiren meslekler haline gelmişlerdir. (Spor Bilimi <http://www.konya-gsim.gov.tr/document/spor.htm>)

Ülkemizde de hepimizin bildiği gibi spor meslek dalı olarak sadece beden eğitimi öğretmenliği ile branş antrenörlüğü bulunmakta idi. Oysa şimdi spora ilişkin; öğretmenlik, kondisyon ve sağlıkla ilgili meslekler, spor yönetimi, spor basını ve yayıncılığı, spor hukuku, spor danışmanlığı, spor bilimcisi, spor hekimliği, spor istatistikçisi ve benzeri bir çok değişik meslek grupları ortaya çıkmıştır.(HANLI, 2007: 93–102)

2.7. Sporun Amacı

Spor bireyde var olan kişilikten güç alır; spor bireyde var olan kişiliğini artırır, güçlendirir ve geliştirir. Spor bir bütünleşme olayıdır.(ERDEMLİ, 2007: 45–54)

İnsanın organizmasında bulunan potansiyelini en üst seviyede reflex ve reaksiyon halinde tutmasına spor diyoruz. Spor, yenme ve yenilme gibi insan içgüdüsünün tatminini amaç edinen belirtili kurallar dâhilinde yapılan etkinliklerdir veya insanın mücadele azmi, kazanmak ve başarılı olmak için sistemli ve düzenli kurallar içerisinde yaptığı bedensel aktivitelerdir. Sporun derinliklerine indikçe, bireylerin toplumsal uyumunu sağlamak, ruhsal ve bedensel sağlıklarını güvence altına almak gibi olgularla karşılaşmaktayız. İnsanın sağlıklı, güçlü, mutlu olma, kişilik, karakter kazandırma, kültürleşme, toplumsallaşma ve vatandaşlık duygularını kuvvetlendiren bir beden eğitimidir. İnsanların toplum kurallarına uygun olarak

yaşamaları birbirleriyle olan ilişkilerinin iyi örneğini verebilmesi, yardımsever, insan haklarına saygılı olmasıyla bağlantılıdır. İşte böyle spor insanın sosyalleşebilmesi, kişiliğini bulup doğru bir çizgide yürütmesinde büyük rol oynar.(KASAP, 2008 <http://www.haberekspres.com.tr>)

Sonuç olarak spor, insanların sadece boş zamanlarını değerlendirmek ve eğlenmek amacıyla yaptıkları faaliyetleri olma niteliğini değiştirmiş ve genişletmiştir. Amatör spor, yine bu anlamda spor kavramında girmekle birlikte, profesyonel spor ve profesyonel sporculuk kavramları da ortaya çıkmış ve gelişmiştir. Sporun sadece eğlence ve sağlık nedeniyle değil, başka amaçlarla da yapılmaya başlanması, çağımızda sporun ikinci bir fonksiyonuna daha ağırlık kazandırmıştır; buna “sporun estetik(gösteri) ve ekonomik fonksiyonu” denilmektedir. Örneğin futbol, seyirci kitesinde dolayı ekonomik bir sektör olmuştur. Bu açıdan spor ekonomik bir faaliyet olarak karşımıza çıkmaktadır.(ERTAŞ. PETEK, 2005:179)

2.8. Spor ve Hukuk

Spor insanların beden ve zihin sağlığını korumak için en iyi sportif sonucu elde etmek amacıyla yapılan fiillerdir. Bir insan fiilin spor sayılabilmesi için, insan beden ve zihin sağlığını korumaya ve belli bir başarıya yönelik olması lazımdır. Ancak elde edilen sonucun hukuki ve sportif bir değer taşıması, o spor dalı için konulmuş kurallara uygun yapılmış olmasına bağlıdır.(ERTAŞ, 2007: 57-64)

Sosyal bir uğraş olarak yaşam alanına girdiği 1900'lü yıllarda spor, etki alanı oldukça daraltılmış, sadece zenginlerin ilgilendiği bir "eğlence"den öteye gidememiştir. Bu yıllarda/Pierre de Coubertin spor için şunu der: "Spor, gelişme isteği ile ve risk sınırına kadar gide bilen, aşırı kas gayretine dayalı, kişinin gönüllü tapınmasıdır. Spor inanç ve hatta şiddet ile uygulanmalıdır... spor güçlü olanların veya güçlü olmak isteyenlerin keyfidir." Sosyal sınıflar arasındaki sınırların kalkmaya ve sporun yavaş yavaş toplumun diğer kesimlerinin de ilgisini çekmeye başladığı ikinci dünya savaşından sonraki yıllarda spor "seyir zevki" sağlayan bir aktivite olarak görülmeye başlanmıştır. Sararmış fotoğrafların da tanıklık ettiği 1950'li yıllarda spor, özenli giyinmiş, dönemin moda giysilerini taşıyan ve üzerinde desteklediği takımın

renklerine (tesadüfler haricinde) bile rastlanmayan beyefendilerin ve hanımefendilerin bir tiyatro izler gibi hayranlıkla izlendiği seyirdir artık. Ne tribünde oturan ve bu günkü taraftar tanımının nerdeyse hiçbir unsuru taşımayan insanlar, ne de sahadaki sporcular, sporun, özellikle de futbolun 50 yıl sonra bir "sanayi" haline geleceğini tahmin edemezlerdi. İş adamlarının kulüp başkanlığı yapacağı, büyük kulüplerin bütçelerinin bazı ülkelerin bütçeleri kadar olacağı, futbolcuların aldıkları ücretlerin akıl almazlığı 1950'li yıllarda anlatılsa, bu anlatılar, sanırız o dönem yaşayanlar arasında hızla dolaşacak bir fikradan başka bir şey olmazdı. Ne var ki geçen yıllar sporu zengin oyunu ve keyiften, "sanayiliğe taşımıştır. Kimine göre spor terfi etmiş, kimine göre artık unsurları değişmiş ve içi boşalmış, makineleşmeye doğru giden yeni bir sektör olarak karşımıza çıkmıştır. Gerçekten de spor geçirdiği aşamalar nedeniyle, ister keyif ister sanayi olarak algılsın, kurallarının bağımsızlığı ve işleyişindeki farklılık nedeniyle ayrı bir disiplin olarak kendi hukukuna gereksinim duymaktadır. Sporun duyduğu bu gereksinimin, toplumun genel düzenini, sağlığını ve yararını korumayı amaç edinen ceza hukuku, borçlar hukuku veya iş hukuku gibi temel hukuk disiplinleriyle giderilmesi de olası değildir.(AYDIN, 2007: 3–8)

Bir sosyal fenomen olarak sporda, hukuk biliminin düzenleme alanı içinde yer almaktadır. Bu itibarla, hukuk, sosyal bir olay olan sporu ve spordan kaynaklanan ilişkileri düzenlemek zorundadır; aksi halde hukukun "toplumsal düzeni sağlama" yükümlülüğünün hakkıyla gerçekleşmesi mümkün değildir Spor ile hukukun kesişme noktası sadece bundan ibaret değildir. Hukuk bir kurallar bilimi olup, sosyal olayları, bu kurallara uygunluğuna doğru veya yanlış olarak yargılayıp yaptırıma bağlamaktır. Spor ise, bir kurallar bilimi değildir; ancak kurallara uygun olarak yapılması zorunlu bir sosyal faaliyettir. Kurallara uygunluk, spor ile hukukun kesiştiği en önemli ortak noktadır. Sporun her hangi bir dalında dünya rekoru kıran bir kişi, bu rekoru kurallara uygun kırmamış ise sportif açıdan hiçbir değer taşımayacaktır. Bu bakımdan, kurallara uygun davranmayı sağlamak hukukun görevi olmakla birlikte, sporda da kurallara uygun hareket etmek sportif bir zorunluluktur. Hukuk bir kurallar bilimi olup, sosyal olayları, bu kurallara uygunluğuna doğru veya yanlış olarak yargılayıp yaptırıma bağlamaktır. Spor ise, bir kurallar bilimi değildir; ancak kurallara uygun olarak yapılması zorunlu bir sosyal faaliyettir. Kurallara uygunluk, spor ile hukukun kesiştiği

en önemli ortak noktadır. Sporun her hangi bir dalında dünya rekoru kıran bir kişi, bu rekoru kurallara uygun kırmamış ise sportif açıdan hiçbir değer taşımayacaktır. Bu bakımdan, kurallara uygun davranmayı sağlamak hukukun görevi olmakla birlikte, sporda da kurallara uygun hareket etmek sportif bir zorunluluktur.(ÇOLAKOĞLU, [http:// www.turkhukuksitesi.com](http://www.turkhukuksitesi.com))

Hukuk gibi bir kurallar bilimi olmamasına rağmen spor da, bu bakımdan kurallara uygun olarak yapılması zorunlu bir sosyal faaliyettir. Bu itibarla, her türlü sportif faaliyetin kurallara bağlı olarak yapılması zorunludur. Buna profesyonel sporlar gibi, amatör sporlar da dâhildir. Her ne kadar amatör sporlarda eğlenme ve boş zamanları değerlendirme fonksiyonu ağırlıkta olsa da, kurallarına uygun olarak yapılmadığı takdirde eğlenme, boş zamanları değerlendirme ve sağlık kazanma ile sağlığını koruma amaçları gerçekleşemez. Bir meslek ifa ettikleri için, profesyonel sporcuların kurallara uygun olarak bu sporları icra etmelerinde hem kendilerinin ve kulüplerinin, hem de rakiplerinin ve onların kulüplerinin menfaati bulunur. Kurallarına uygun olarak icra edilmediği takdirde bu tür sportif faaliyetlerden bir takım cezaî, hukukî ve idarî sonuçlar doğar. Örneğin, kurallarına uygun olarak yapılmayan bir futbol karşılaşması iptal edilebileceği gibi, karşılaşma içerisinde meydana gelen ve oyun kurallarının izin vermediği sertlikler sonucunda ortaya çıkan yaralanma ve ölümler, bazı hukukî ve cezaî yaptırımların uygulanmasını gerektirebilir.(EKENCİ, İMAMOĞLU, 1998)

2.9. Spor Hukuku

Gelişmekte olan bir hukuk dalı olarak spor hukuku günümüzde birçok temel prensibini evrensel hale getirebilmiştir. Özellikle bilişim teknolojilerindeki hızlı gelişim ve sporun uluslar arası karakteri neticesinde, bu uzak coğrafyalarda dahi yerleşmiş bulunmaktadır. Spor hukukunun gelişimi doktrinde, tarihin eski çağlarında farklı kıtalar arasında ticaret yapan ve birbiriyle yeknesak kurallar bütünü içinde ilişkilerini sürdüren tacirlerin oluşturduğu hukuka (Lex Mercatoria) benzetilmektedir. Bu benzetmenin temel gerekçesi iki hukuk dalının da belli bir iş alanı ile iştigal eden kişiler arasında gelişerek yayılması ve devlet eliyle oluşturulmamış olmasıdır. Gerçekten spor hukuku da spor dallarının eskiden beri yapılan kuralları ile kurumları

tarafından konulan konuları ihtiva etmektedir ve devletlerin müdahalesi dışında oluşarak gelişmektedir.(KOÇAK, 2007: 74–75)

Spor yapan, spora ilgi duyan herkes spor ile hukuk arasındaki ilişkiyi hemen fark eder zira her sportif faaliyetin bir teşkilatı, her yarışmanın kuralları vardır ve bunlar o sportif branşın var olmasını sağlarlar. Bu suretle spor hukukunun, diğer bir ifade ile sportif faaliyetlere uygulanabilen hukuk kurallarının tam tanımını yapabilmek için bu konunun diğer aktörlerini de belirlemek gerekir. Bu aktörleri başlıca iki gruba ayırmak mümkündür: Sportif hareketin süjeleri ve kamu otoritesi. Kuralların tasnifine gelince, bunları da spora özgü olanlar ve Devletin düzenleme yetkisinde bulunanlar olarak ayırmak olasıdır. Sportif hareketin aktörlerinin çeşidi birden çoktur; aşağıdan yukarıya taban birim tabii ki kulüplerdir, üzerlerinde de ulusal spor federasyonları bulunur. Bunlar da uğraş konularına göre uluslararası federasyonlara bağlıdırlar. Diğer taraftan yukarıdan başlayarak aşağıya doğru yayılan ikinci bir teşkilatlanmayı da tepede IOC (Uluslararası Olimpiyat Komitesi) ve altında ulusal olimpiyat komiteleri, ayrıca IOC'nin uluslararası federasyonlarla yürüttüğü girift bir ilişkiler yumağı oluşturur. Bir spor hukuku düzeninin kabulü bu alandaki ihtilafların çözümü için de kendine özgü bir sistemin kabulünü kaçınılmaz kılar. Bu suretle Devlet yargısının yanında bir de spor yargısı ve adaleti ortaya çıkmaktadır. Yani kural rekabetine bir de yargı yetkisi rekabeti ilave olmaktadır. Devletin ceza yargılamasına karşı spor teşkilatının disiplin yargılaması ve buna özgü birinci yargılama ve temyiz makamı yetkisine sahip organlar. Ancak bu ayrışım bir konuda gönüllü olarak devlet ile spor teşkilatının işbirliğine dönüşmüştür: doping ile mücadele. Zira sporda doping, toplumda uyuşturucu kullanımı ile eş önem ve tehlikede görülmekte ve halen yapısını tamamlamaya çalışan WADA (Dünya Doping ile Mücadele Ajansı) bazılarınca sporun interpolü olarak nitelenmektedir. Spor hukukunu oluşturan kurallar piramidinin yapısına gelince, nasıl ki devlet hukuk düzeninin en tepesinde anayasa bulunuyorsa, spor hukuk düzeninin zirvesi de Olimpik Antlaşma (Charte Olympique) dır. Daha alt düzenleme uluslararası federasyonların yetki alanındadır ve her sporun teknik kurallarını belirler. Ancak spor hukuku sadece sporun tekniğine ait değildir, zira gittikçe kuvvetlenen bir akım “spor yapmak bir temel insan hakkıdır ve her birey bu hakkını istediği gibi kullanabilmelidir” tezini savunmaktadır. Bu tezin savunucuları her

an Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin bir başvuru sonrasında bu hakkı tescil eden bir karar alabileceğini ve bunun da spor hukuku için Bosman kararından çok daha önemli ve anlamlı sonuçlar doğuracağını ileri sürmektedirler. Bu şekilde düzenlemesini, yetki düzenini, yargı yetkisini ve teşkilatlanmasını çok kısa ve yüzeysel olarak belirtmeye çalıştığımız spor hukukuna bir tanımda bulunmamız gerekirse, bunu iki şekilde yapabiliriz: dar ve geniş anlamda tanımlama.(ERKİNER, 2007: 745–771)

Spor hukuku özgün bir hukuk dalı olarak, her ne kadar kökleri Roma hukukundan değilse de, çağdaş uzmanların bir özentisi olarak görüldüğü bir davranışla, kendisine bir de Latince isim yaratmıştır.;"LEX SPORTİVA". Spor hukuku(Lex Sportiva) dar anlamda tanımlanabilir. Dar anlamda (sticto sensu) spor hukuku, sportif faaliyetleri düzenler, spor dünyasını yönetir, spor yarışmalarının ve kuruluşlarının kurumsallığını sağlar. Geniş anlamda spor hukuku ise spordan ötürü oluşan ilişkileri ve bu ilişkilerde rol alan gerçek ve tüzel, kamu ve özel kişilerinin karşılaştıkları durumları düzenler ve sorunları çözümler.

Bu iki tanımı açarsak;

Dar anlamda spor hukuku, sportif faaliyetleri düzenler, spor dünyasını yönetir, spor yarışmalarının ve kuruluşlarının kurumsallığını sağlar. Geniş anlamda spor hukuku ise spordan ötürü oluşan ilişkileri ve bu ilişkilerde rol alan gerçek ve tüzel, kamu ve özel kişilerin karşılaştıkları durumları düzenler ve sorunları çözümler.

Yukarıda vermiş olduğumuz bu iki tanımı biraz daha açarsak, dar anlamda spor hukuku:

- 1) Sporcuların hakları ve yükümlülüklerini düzenleyen kuralları;
- 2) Spor kuruluşlarının yapısını, faaliyetlerini ve aralarındaki ilişkileri;
- 3) Antrenörler başta olmak üzere sportif yaşamı yönetenlerin eylemlerini, yükümlülüklerini ve sorumluluklarını;
- 4) Spor gerçek ve tüzel kişilerinin davranışlarını;

5) Sporda fair- play'i;

6) Sporda yargı organlarının hukuki varlığını ve bunların ihtilafları usul ve esastan çözümlenme kurallarını içerir.

Geniş anlamda spor hukuku ise:

1) Bireyin spor yapma ve sportif faaliyetlere özgürce katılma hakkını;

2) Sportif faaliyet ve ilişkilerinin sosyal güvenlik ve iş hukuku boyutunu;

3) Profesyonel spor aktörlerinin hak ve ilişki düzenlemesini; sporda şiddet, doping, ceza ve disiplin hukuku kapsamına giren eylemler gibi olumsuz davranışların önlenmesini;

4) Sporda adalet ve barışın sağlanmasına yönelik her türlü önlem ve kurumu;

5) Uluslararası spor yarışmalarının yapılabilmesi için gerekli kişi, kurum, kuruluş ve devletler düzeyinde kuralları ve bunlar arasındaki ilişkileri içerir. (ERKİNER, 2007: 17–21)

Şeref ve Petek'e göre Spor Hukuku "sportif faaliyetlerle ve sportif örgütlerle ilgili hukuk kurallarını sistematik bir şekilde inceleyen hukuk dalı" olarak tanımlamışlardır.(ERTAŞ, PETEK, 2005)

Türk hukuk mevzuatı içinde "Spor Hukuku"nun henüz yeşermekte olmasından kaynaklanan en temel sorun, bağımsız bir bilim dalı sayılıp sayılmayacağı olmaktadır. Spor hukukunun bağımsız bir hukuk dalı olduğu ya da olması gerektiğine ilişkin güçlü argümanlara rağmen, tartışma henüz sonuçlanmış değildir. Dolayısıyla spor hukukunun klasik ayırım içinde "özel hukuk" mu yoksa "kamu hukuku" içinde mi değerlendirileceği sorunu, iki ucu açık bir tartışma aralığı olarak kalmaktadır.(ÖZER, 2007: 913–926)

Almanya'nın Münih şehrinde Spor Hukuku ve Tahkim Hukuku alanlarında çalışan ve Avrupa Komisyonu ve Paris'teki Uluslar arası Ticaret Odası'nda da çeşitli

görevlerde bulunmuş olan Av. Frank Oschütz, Spor Hukuku'nun yavaş yavaş uluslar arası hukukun bir parçası olmaya başladığını ver özellikle Lozan'daki Spor Tahkim Mahkemesi'nin kuruluşunun ihtilafların çözümde etkin sonuçların alınmasını hızlandırdığını vurgulamıştır.(SPOR, <http://www.hanyaloğlu-acar.av.tr>)

2.10. Spor Hukukunun Kaynakları

Spor hukukunda en önemli kaynak yazılı kaynak yazılı hukuk kurallarıdır. Bunun yanında, içtihat ve gelenek hukuku da görülebilmektedir. Ancak içtihat hukuku, anglo-sakson hukuk sisteminin aksine, kara Avrupa'sı hukuk sistemini benimseyen ülkemizde bağlayıcı değildir. Yazılı kurallar bakımından "spor kanunu" başlığı altında özel bir kodifikasyon bulunmamaktadır. Sporla ilgili kurallar, çeşitli kanun, tüzük ve yönetmenliklerde dağınık bir biçimde yer almaktadır.(ÖZER, 2007: 913–926)

2.11. Sporun Hukuki Süjeleri

2.11.1. Sporun Gerçek Kişi Süjeleri

Gerçek kişiler, hukuk statüsü bakımından insanları ifade eder. Buna göre; amatör ve profesyonel sporcular, teknik direktörler ve antrenörler, menajerler ve yöneticiler, hakemler sporun gerçek kişi süjeleridir. (<http://www.forzalivorno.org>)

2.11.1.1. Sporcular

Sporun doğrudan aktif olarak süjeleri sporculardır. Sporcular, spor olayını gerçekleştiren spor kurallarına göre hareket ederek yetenek ve çalışmaları ile rakiplerini yenmeye çalışan kişilerdir. Amatör sporcular amatörlük ruhu içerisinde sporu yalnızca spor yapmak için faaliyet gösteren kişilerdir. Sporunun daha detaylı tanımını yapacak olursak, insanın doğayla doğrudan, toplumla işbölümü ve uzmanlaşmaya dayanan ilişkilerinde, kazanılan bedensel beceri ve geliştirilen yöntemleri, ekonomik bir kazanım aracı olarak kullansın ya da kullanmasın, çoğunlukla barışçı, dinlendirici, eğlendirici bir biçimde toplumsal boş zamana uygulayan; oyun, oyalanma ve işten uzaklaşma araçlarını genellikle örgütsel bir çatıda

estetik, teknik ve fizik kuralları içerisinde yürüten ve gözeten kişi denilebilir.(<http://www.forzalivorno.org>)

Amatör spor organizasyonlarının en büyüğü olimpiyatlardır. Her dört yılda bir yapılır. Bütün amatör konfederasyonlarının katılımıyla gerçekleştirilir. Yaz ve kış olimpiyatları olarak iki çeşidi vardır. Profesyonel sporcular sporu zevk için yani sporu spor yapmak için yapmayan belli sözleşmelerle kulüplerle anlaşan ve bunun karşılığında para veya başka doğrudan ekonomik menfaate yönelik çalışan kişilerdir. Profesyonel sporcular sporu meslek olarak yürüten ve alanlarında en mükemmel şekilde sporu yapan kişilerdir. Bu kişiler sürekli rekabet ortamı içerisinde olduklarından antrenmanlarına ve yaşantılarına büyük ölçüde dikkat ederler. Kulüpler kadrolarında bulunan sözleşmeli oyuncusundan en yüksek verimi almak için çalıştıklarından formsuz veya yetersiz oyuncuya görev vermezler bunun için profesyonel sporcular, her zaman en iyi şekilde hazır olduğunu teknik heyete ispat eder. Spor olgusunun başka süjesi yarı profesyonel sporculardır. Yarı profesyonel sporcular aslında amatör olmalarına karşılık profesyonel sporcular gibi transfer ücreti alan ve çalışmalarından ekonomik bir karşılık alarak sporu meslek seçen kişilerdir. Amatör sporcuların yarı profesyonel olarak kabul edilmesinin nedeni o sporların profesyonel olamamalarından gelmektedir. Bu nedenle sporcular para karşılığı maçlara çıkmaktadır. Bizim ülkemizde kırk pınar güreşlerine katılan güreşçileri yarı profesyonel kabul edebiliriz. (HANLI, 2007: 107–128)

2.11.1.2. Teknik Direktörler

Bireysel sporlarda sporcu, takım sporlarında ise takımı müsabakalara hazırlamak amacıyla çalıştıran ve kadroları sporcuların performans ve kabiliyetlerine göre tespit eden hayati öneme haiz kişilerdir.(HANLI, 2007: 107–128)

Bir karşılaşmada takım veya sporcunun nasıl bir taktik uygulayacağını belirler. Kimlerin kadroda bulunacağına karar verir. Spor faaliyetinde oyuncu veya oyuncuların görevlerini belirler.(SPOR, <http://www.sporcv.com>)

Teknik direktörler sporculardan sonra takımlar için en hayati kişilerdir. Teknik direktörler bireysel sporda sporcuyu, takım sporlarında çalıştırdığı takımı yapılacak karşılaşmalarda nasıl bir görev yapacağını belirleyen, takımda kimlerin kadroda bulunacağını tespit eden en yetkili kişidir. Antrenmanlarda sporcuların çalışmalarını ve durumlarını gözlemleyen ve bu kişilerin antrenman performanslarını dikkate alarak karşılaşmalarda kimin oynayacağını belirleyen tek yetkili kişidir. Teknik direktörler sporcuların oyun bilgilerini ve mücadele şekillerini daha önceden belirlenen taktiklere uygun gerçekleştiren kişi olduğundan sporcu veya takım için en önemli müşavir ve yönetici kişidir. Karşılaşma sırasında takımın oyun planlarında önemli kararlar alarak oyunun kazanılmasını sağlar. Ayrıca kadroda yetersizlikler söz konusu olduğu takdirde yeni oyuncuların alınmasını ister. Bu bakımdan kulüp için çok özel bir yeri vardır. (HANLI, 2007: 107–128)

2.11.1.3. Antrenörler

Antrenörler sporculara spor kurallarını ve taktiklerini öğreten onları karşılaşmalara hazırlayan, sporcuların kabiliyetlerini keşfederek, onları karşılaşmalarda belirli mücadele şeklinde hazırlayan ve yapılarına uygun bir disiplin geliştiren kişilerdir. Bu kişiler sahip oldukları bilgi ve tecrübeleri sporculara aktarırlar, spor kuralları hakkında bilgi verirler, takımda birlik ve beraberliğin kazanılması için kardeşliği sağlamaya çalışırlar. Teknik direktörlerin yardımcılarıdır. Antrenörler sporcuları dışardan gözlemleyerek onların eksikliklerini, zayıf yanlarını tespit ederek onları yönlendirirler, sporcuların rakiplerinin taktiklerini analiz ederek onları yetiştirirler. Sporcuları psikolojik olarak da karşılaşmaya hazırlanırlar, Bu bakımdan antrenörler çok yararlı ve sporcular için gerekli bir öğedir.(SPOR, <http://www.sporcv.com>)

Antrenörün spor sisteminin gelişmesinde onu diğer fonksiyon gören unsurlardan ayıran anahtar bir rol oynadığı hususu açığa çıktı. Sporcuların kaderi ve kabiliyetinin gelişimi noktasında antrenör esaslı bir güce ve sorumluluğa sahiptir. (SCHILD, 2004)

2.11.1.4. Menajerler

Yaptıkları işlere göre çeşitli yürütücü tipi vardır; Bunlardan bir kısmı, takımla yönetim arasında iletişim kurarak yönetim ile takımın birbirleriyle uyumunu sağlarlar. Bir kısmı, sporculara kulüp, kulüplere sporcu temin ederler. Sporcuların sporla ilgili hukuki ilişkilerini düzenlerler.(SPOR, <http://www.sporcv.com>)

2.11.1.5. Yöneticiler

Spor yöneticileri tüzel kişi olan spor kulüplerini idare eden gerçek kişilerdir. Yöneticiler kulüplerin yönetimlerini üstlenmiş, maça ve hedeflerini gerçekleştiren, fahri veya ücret alan kişilerdir. Türk kulüp anlayışı genellikle yöneticilerin yönetim anlayışına, bilgi ve uygulamalarına uygun bir çizgi takip eder. Spor kulüp yöneticileri sporu iyi bilmelerinin yanında ekonomik olarak varlıklı kişiler olması ya da belediye, vali gibi kamu yöneticiliğinde bulunan kişiler olması tercih edilmektedir. Spor yöneticileri söz ve davranışları ile topluma mal olmuş kişilerdir. Bu kişilere büyük sorumluluklar düşmektedir. Spor kamuoyu yöneticilerinin açıklamaları ve davranışlarına büyük önem vermektedir. (SARIİBRAHİMOĞLU, BAKANAY, TEKİN, 2002)

Genel olarak, söz ve davranışlarıyla topluma mal olmuş, varlıklı kişiler ya da önemli kamu görevi ifa etmiş kişilerdir. Son yıllarda profesyonel yönetici yetiştirecek Spor Yöneticiliği okullarından profesyonel yöneticiler de yetişmektedir.(HANLI, 2007: 107–128)

2.11.1.6. Hakemler

Spor karşılaşmalarının kurallara uygun yapılmasını sağlayan kişilerdir. Sporun doğrudan süjesi sayılırlar. Hakemler yanlış kararlar verdikleri zaman ya da tercih haklarını yanlış kullandıkları durumlarda çeşitli kesimlerce suçlanmakta ve çirkin saldırılara uğramaktadırlar. Bu saldırılar mesleğin yapılmasını zorlaştır-maktadır. Bu saldırılar karşılaşmaların yapıldığı yerlerde olduğu gibi televizyon ve gazete haberleri şeklinde de olmaktadır. Hakemlik sporun üç sayacından bir tanesidir. Sporcular, yöneticiler ve hakemlerdir. Hakemlerin başarısı sporun kalkınmasında önemli etkindir.

Spor ihtilaflarının birçoğu hakemlerin turum ve davranışlarından kaynaklanmaktadır. (SARIİBRAHİMOĞLU, BAKANAY, TEKİN, 2002)

2.11.1.7. Gözlemciler

Gözlemciler spor karşılaşmalarının kurallarına uygun olarak yürütülmesini sağlamak için hakem heyetini denetleyen ve hakemlerin tarafsız olarak oyunu oynatmalarını sağlatan kişilerdir. Bu kişiler karşılaşmaların sonunda karşılaşma ve diğer olaylar hakkında rapor hazırlarlar eğer bir takım olaylar çıkmışsa gözlemcilerin raporu sorunun çözümü açısından büyük önem taşır. Federasyonlar bu raporlar doğrultusunda karar verirler. Gözlemci raporları takdiri delil olmayıp kesin delil niteliğindedir. Mahkemelerin bilirkişilerden istediği mütalaalara bağlı olmadıkları halde gözlemci raporları Federasyonlar açısından kesin delil niteliğindedir. Gözlemciler faaliyetlerini belirli ücret karşılığında yaparlar. Konularında kıdemli uzman niteliğinde kişilerdir. (SARIİBRAHİMOĞLU, BAKANAY, TEKİN, 2002)

2.11.1.8. Ajanlar

Amatör spor organizasyonu içerisinde değerlendirilen ajanlar, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün taşra teşkilatı olan il ve ilçe teşkilatlarına bağlı olarak, kamu personeli olmadan çalışmalarını yürüten bu kişiler, çeşitli amatör spor branşlarında bölgelerinde bulunan yetenekli sporcuların tespit edilmesi ve onların spor yayıntılarının geliştirilmesine yönelik görevlendirilmiş kişilerdir. Ayrıca mahalli yörelerdeki amatör sporların gelişmesi içinde çalışma yapmaktadırlar. Genellikle geleneksel sporlarda güreş, atıcılık gibi faaliyetlerini yoğunlaştırmışlardır. Bu kişiler bulgularını il ve ilçe başkanlıklarına bir rapor vererek yaparlar. Amatör spor branşlarında ajanlık çalışmaları bazı yetenekli sporcuların Türk Sporuna kazandırılmasına katkıda bulunmuş güzel bir çalışmadır. Sporun kalkınması için yalnızca sporcuların tespit edilmesi için yalnızca sporcuların tespit edilmesi yeterli olmamaktadır gençliklerinde sporcu olmuş insanların sporla ilgilerinin devam etmesi etraflarındaki gençlere sporcu olmaları konusunda telkin ve teşvikte bulunmaları gerekli bir çalışmadır. Amatör sporlara gelişmiş batı ülkelerinde olduğu gibi ilginin

sağlanması için ajanların sayısını artırmamız gerekir. (SARIİBRAHİMOĞLU, BAKANAY, TEKİN, 2002)

2.11.1.9. Taraftarlar

Taraftarlar spor kulüplerinin faaliyetlerini maddi ve manevi destekleyen, kulübün hizmetlerini belli ücret ödeyerek satın alan her türlü zorluğa rağmen takımına destek olmak için yurt içi ve yurt dışı deplasmanlara giden kulübün esas pazarını oluşturan kitesidir. Taraftar desteği kulüpler için hayati derecede önemli olduğu için taraftarların beğenisine uygun oyuncu ve teknik eleman transferi yapılmaktadır. Bu sayede taraftar desteğinin artmasını sağlamayı planlamaktadırlar. Taraftarlar, spor kulüplerine, verilen desteğin artması veya azalması durumunda bir değerlendirme yapmalarını sağlayan ayna gibidirler. Taraftar takımın oyunundan memnun ise desteğini arttıracak, oynanan oyun bekleneni vermiyorsa destek olmayacaktır. (SARIİBRAHİMOĞLU, BAKANAY, TEKİN, 2002)

2.11.2. Sporun Tüzel Kişi Søjeleri

2.11.2.1. Kulüpler

Spor kulüpleri sporcuların ve teknik heyetin bir amaç etrafında bir araya geldiği yerlerdir. Spor kulüpleri sporculara sporu bilimsel olarak öğreten ve uygulatan tüzel kişilerdir. Spor kulüpleri dernek ve şirket olmak üzere iki farklı tüzel kişiliğe sahiptirler. Dernekler kâr amacı gütmeyen kuruluşlar olmasına karşılık, şirketler tamamen kâr amacına yönelik tüzel kişilerdir. Bizim hukukumuza göre spor kulüpleri amatör nitelik arz etmelerine karşılık profesyonel oyuncuların kadro kurabilmektedirler. Kulüpler kurucularının yapıları bakımından kamu kuruluşları, özel kuruluşlar, üniversiteler ve başka kuruluşlar tarafından kurulmaktadır. Kanun koyucu bir sınırlama getirmemiştir. Bütün spor kulüpleri 2908 sayılı Dernekler Kanunu'na göre kurularak Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nce tescili yapıldıktan sonra resmi statü kazanır. Bu resmi statünün kazanılmasından sonra buldukları klasmanda maçlarını yapabilirler. Spor kulüplerinin şirket kurmaları veya şirketler tarafından satın alınmaları spor faaliyetlerinin çok boyutlu olarak değerlendirilmeleri sonucunu

doğurmaktadır. Bazı spor kulüplerinin menkul kıymetler borsasında hisselerinin bir kısmını halka arz ederek gelir sağlamaya çalışmaları kulüp faaliyetlerinin değerlendirilmesini karmaşık hale getirmektedir. (GENÇ, 1999)

2.11.2.2. Federasyonlar

Federasyonlar bir üst birlik olarak yeterli sayıda dernek veya tüzel kişiliğe haiz kuruluşların bir araya gelmesiyle oluşturulur. Spor federasyonlarını spor kulüpleri oluşturmaktadır.(GENÇ, 1999)

Türkiye’de spor federasyonları 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’nün Teşkilat ve görevleri hakkında kanununun 18. maddesi uyarınca kurulmaktadır.(ÇOLAKOĞLU, [http:// www.turkhukuk sitesi.com](http://www.turkhukuk sitesi.com))

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde bulunan spor federasyonları kendi spor dalları ile ilgili alanlarda hizmet ve faaliyetlerin sevk ve idaresini bağımsız olarak yürütürler. Her spor federasyonu milletlerarası konfederasyonlara üye olarak bu konfederasyonların faaliyetlerine uygun hareket ederek onların talimatlarına mutlaka uyarlar. Milletlerarası konfederasyonlara talimatları iç hukukla çatıştığı takdirde (Anayasa bile olsa) milletlerarası Konfederasyonun talimatını yerine getirmek zorundadırlar. Bu talimatlar iç hukuk bakımından üstün hukuk niteliği kazanmaktadır. İlgili kanuna göre kurulan spor federasyonları, kendi spor dallarındaki faaliyetlerin sevk ve idaresinden sorumludurlar. Spor federasyonlarının faaliyetleri bakımından Genel Müdürlük makamına karşı sorumludurlar. Spor federasyonları kendi spor dallarının yurt içinde ve yurt dışında yapılan her türlü müsabaka, toplantı, kamp, seminer gibi faaliyetlerin sevk ve idaresinden sorumludur. Her spor federasyonu bünyesindeki sporcuların eğitimlerinde ve yetiştirilmelerinde gerekli olan antrenörlerin yetiştirilmesini sağlar. Hakem kursları düzenler. Başarılı ve başarıya aday sporcular için kamplar, gelişim kursları düzenler. Federasyonlar genel disiplin kurallarını daha doğru ifade ile diğer kulüpler ve sporcularla olan ilişkileri düzenlerken, kulüplerde kendi içerlerinde disiplini sağlamak üzere düzenlemeler yapılmaktadır. Bu bağlamda, askerlik dışında herhalde disiplin ile doğrudan ilişki içinde olan bir başka meslek gurubu bulunmamaktadır. Askerlikte gerektiğinde ölmemiz istenir, sporda ise ölümüne

kadar mücadele etmeniz. İkisinin de sağlanması disiplin temini ile mümkündür. (BIÇAKÇI, 2007: 275–284)

2.11.2.3. Uluslararası Konfederasyonlar

Uluslararası spor Konfederasyonları spor faaliyetlerinin kural ve şartlarını belirleyen ve uluslararası spor karşılaşmalarını yürüten yetkili kuruluşlardır. Uluslararası kuruluşların başında uluslararası olimpiyat komitesi gelmektedir. Bu kuruluşun merkezi İsviçre'nin Zürih kentindedir. Dünyanın en büyük organizasyonu olan olimpiyat oyunlarının sevk ve idaresi tamamen olimpiyatları düzenleyen ülke ile birlikte bu kuruluşun omuzlarındadır. Milletler arası olimpiyat komitesinde her üye ülkeden bir üye bulunmaktadır. FIFA, uluslar arası olimpiyat komitesi gibi dünya sporunu söz sahibi kuruluşundan biridir. Futbolda kuraların belirlenmesi, uygulanması, değiştirilmesi, uluslar arası maçların ve turnuvaların düzenlenmesi konusunda en yetkili organdır. FIFA talimatının ilgili maddelerinde de belirtildiği gibi 'uluslar arası futbol şampiyonası düzenleme yetkisi sadece FIFA'ya aittir demek suretiyle konunun önemi belirtilmiştir. Futbolda FIFA beş konfederasyondan oluşan birliktir. Bu konfederasyonlar kıtalara göre ayrılmıştır. Türkiye'nin bağlı bulunduğu konfederasyon UEFA'dır. UEFA'nın dışında Asya, Afrika, Amerika, Karaib konfederasyonları bulunmaktadır. Diğer spor dallarında da çeşitli konfederasyonlar bulunmaktadır. Spor organizasyonu içerisinde tüzel kişiliğe sahip olmakla birlikte özel Hukuk kişisi olmayan fakat sporun önemli bir süjesi olan bir takım kurum ve kuruluşlar bulunmaktadır. Bunları da kısaca bilmek gerekir. (GÜNAL, 2007: 213–224)

2.11.2.4. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü

Gençlik ve spor genel müdürlüğü başbakanlığa bağlı, tüzel kişiliğe sahip bir kamu kuruluşudur. İdare hukuku açısından hizmet bakımından yerinden yönetim kuruluşları arasında yer alan bu genel müdürlük, teknik bilgi ve uzmanlık gerektiren gençlik ve spor faaliyetlerini yürütülmesi il yükümlü bir kuruluştur. Personelli devlet memuru statüsündedir.(GÜNAL, 2007: 213–224)

Spor branşları GSGM bünyesindeki spor federasyonları vasıtasıyla yönetilir. Temsil ettikleri spor dalı ya da dallarının en yetkin kuruluşları olan spor federasyonları Gençlik ve Spor Genel müdürlüğü Merkez teşkilatı içinde Ana Hizmet Birimi olarak Başkanlık şeklinde yer almakta ve “Spor federasyonları Teşkilatı, çalışma, Görev, Yetki ve Sorumlulukları” yönetmenliği çerçevesinde sürdürmektedir.(İSTANBUL, <http://www.auhf.ankara.edu.tr>)

Türkiye'de yürütülen resmi spor faaliyetlerini devlet yönetimi bakımından sevk ve idare eden kuruluştur. Bütün federasyonlar faaliyetlerini bu genel müdürlüğe bağlı olarak yürütmektedir. Gençlik ve spor genel müdürlüğünün görevleri şunlardır;

Vatandaşın ve okul dışı gençlerin fizik, moral ve yeteneklerini sağlayan beden eğitimi, oyun, jimnastik ve spor faaliyetlerini sevk ve idare etmek, gençlerin boş zamanlarının değerlendirilmesine ilişkin hizmetleri yürütmek, bilgi ve beceri kursları düzenlemek,

Milli eğitim bakanlığına bağlı bütün öğretim kurumlarının yurtiçi ve yurtdışı spor faaliyetlerini programlamak, beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin esaslarını tespit etmek, yürütmek, bu faaliyetlere ait araç, gereç ve benzeri ihtiyaçları sağlamak,

Okul dışı izcilik ve spor faaliyetleri ile gençlik faaliyetlerim programlamak, düzenlemek, yönetmek ve gelişmesini sağlamak,

Sporcu ve spor kulüpleri ile gençlik derneklerinin tescil, vize, aktarma işlemlerini yapmak,

Spor federasyonlarının kurulması ve spor dallarını belirlemek için gerekli usul ve esasları tayin ve tespit etmek,

Beden eğitimi gençlik ve spor faaliyetleri için gerekli olan gençlik merkezleri, hostelleri, kampları ile saha, tesis ve malzemeleri yapmak, yaptırmak ve bu tesisleri vatandaşın hizmetine sunmak,

Sporcu sağlığı ile ilgili tedbirleri almak, sporcu sağlık merkezleri açmak, açtırmak, işletmek, işletilmesine yardımcı olmak, sporcuların sigortalanması işlemlerini yapmak ve yaptırmak,

Spor karşılaşmalarında uluslar arası kuralların ve her türlü talimatın uygulanmasını sağlamak,

Futbol müsabakalarında müşterek bahis (spor toto-loto) düzenlemek, yönetmek,

Beden eğitimi ve spor alanında teknik bilgi ve spora ilgiyi artıracak yayınlan yapmak, faaliyette bulunmak,

Genliğin boş zamanlarını değerlendirmesi hususunda diğer kuruluşlarla işbirliği yapmak,

Uluslar arası spor temas ve münasebetlerinde resmi makam görevi yapmak,

Bu kanuna göre tescili yapılmış bulunan spor kulüp ve kuruluşları ile spor amacını taşıyan teşekkül, sporcu ve spor elemanlarını denetlemek,

Başarılı sporculara ve alıştıricılara aynı nakdi yardım yapmak ve ödüllendirmek,

İlgili mevzuat ve bakanlıkça verilen benzeri görevleri yapmak.(GSGM, <http://www.gsgm.gov.tr>.)

2.11.2.5. Spor Toto-Loto Teşkilat Müdürlüğü

Spor organizasyonlarını bir disiplin altında organize ederek kulüplerin isim haklarını belirli ücret karşılığında kiralamak suretiyle onlara gelir sağlayan kuruluştur.

Spor toto ve loto teşkilatı spor faaliyetinin süjesi olmamakla birlikte, kulüpler bakımından bir hedef pazar niteliğini arz eden birçok kuruluştan bir tanesidir.

Bütün spor kulüpleri faaliyetlerinin esas alıcısı ve destekçisi olan taraftarlarının beğenisine yönelik, onların taraftarlık duygusunu kazanmak için çalışırlar. Spor kulüplerinin maçlarını toto ve loto piyangosu ile satın almakta ve karşılığında ücret ödemektedir. Futbol Federasyonuna bağlı olarak çalışır.

Spor kulüplerinin karşılaşmalarını her zaman destekleyen taraftar ve izleyiciler ve medya organları özel olarak televizyon kanalları da sporcuların ve kulüplerin kamuoyunda tanınmasına çalışan ve onların maddi gelirlerini arttıran organlardır.

Özel televizyon kanallarının ülkemizde de yaygınlaşması onları büyük bir müşteri niteliğine büründürmüştür. Sporun büyük bir maddi sektör ve endüstri olmasını sağlamıştır. Futbol sektörü bütün dünyada 200 milyar dolarlık bir işlem hacmine ulaşmıştır. Sporun endüstri ve gösteri yanını dikkate alan kulüpler kadrolarına estetik ve gösteri yönleriyle takıma olumlu katkısı olan oyuncular için çok büyük transfer ücretleri ödemektedirler. (sportoto.gov.tr, 20.05.2009)

2.11.3. Sporun Dolaylı Süjeleri

2.11.3.1. Gazete ve Dergiler

Günümüzde gazetelerde en çok okunan sayfaların başında spor sayfaları gelir. Gazeteler sporun yazılı olarak reklâm ve tanıtımının yapıldığı, kulüplerin ve oyuncuların kamuoyu tarafından yakından tanınması ve sahiplenilmesini sağladığı organlardır. Dergiler, gazetelere göre, sporu daha çok teknik, taktik ve öğretici bilgiler içeren geçici haberler dışında uzun süreli bilgiler veren niteliktedir. Gerek dergiler ve gerekse gazeteler spor olgusunun gelişmesi ve öğrenilmesinde büyük görevler yüklenmiş sporun dolaylı süjeleri arasında önemli yer tutar. Dünyada 1838 yılında yayınlanan "Sporting Life" adlı gazete ile Fransa'da 1854 yılında "Lesport" adlı dergi ilk spor yayınları olmuştur. Türkiye'de ise Ali Ferruh Bey'in 14 Mart 1891 yılında "Servet-i Fünun" dergisinde yayınlanan "Eskrim" makalesi basında yayınlanan ilk spor yazıları olmuştur. (GENÇ, 1999)

2.11.3.2. Televizyonlar

Kitle iletişim araçları içerisinde, sporun güncel olarak takip edilmesinde, etkin bir yere sahip olan televizyon yayınları çeşitli spor organizasyonları sırasında milyarlarca insan tarafından takip edilmektedir. Günün her saatinde izleyicilerine spor programları, yayınları vererek izleyicilerin dikkatini sürekli canlı tutmaktadır. Televizyonlar haber, görüntü organı olmaktan öte spor kulüplerinin kazançlarına önemli oranda katkı sağlayan benzetmek gerekirse altın yumurtlayan tavuk gibidir. Televizyonların dünyanın her yerindeki spor karşılaşmalarından haber vermesi de sporu bölgesel nitelikten çıkarıp evrensel özellik kazanmasını sağlamaktadır. Çeşitli sporcuların şöhret ve popüler olmasını sağlamaktadır. Televizyonların birçok fonksiyonu yanında sporcuların ve kulüplerin reklâmını yapması taraftarların maddi ve manevi desteğini arttırarak devam ettirmektedir ve yeni taraftar kazandırması kulüplerin gelirlerini olumlu yönde etkilemektedir. (GENÇ, 1999)

2.11.3.3. Spor Akademileri

Üniversiteler spor olgusunu bilimsel olarak inceleyen ve sporun aktif süjeleri olan sporcular, antrenörler, yöneticilerin yetişme ve gelişmesini sağlayan kuruluşlardır. Spor akademileri 4 yıllık temel üniversite eğitimiyle sporun mahalli olmaktan çıkarılıp evrensel ilkeler etrafında akılcı, bilgiye dayalı bir öğretim yapması sporun geleceği bakımından önem kazanmıştır. Ülkemizde spor akademilerinin sayısı giderek artmakta ve bütün üniversiteler bünyelerine spor akademileri katmaktadır. Eğer spor akademileri gelişmiş batı ülkelerinde olduğu gibi fonksiyonel bir işleve sahip olursa, ülkemizin sporda gelişmesi sağlanabilir ve sporcu ve teknik eleman ihracatları yapılarak ülke kalkınmasına ve tanıtımına büyük katkı sağlanabilir. Özellikle küçük Balkan ülkelerinin dünyanın her yerine çeşitli branşlarda sporcu transferi yaparak çok büyük miktarlarda para kazandıkları bilinen bir gerçektir. Spor akademilerinin kaliteli sporcu ve diğer spor öğretilerini yetiştirmesi durumunda ülkemizde insanlarımızın aktif olarak spor aktivitesi gerçekleştireceği ve lisanslı sporcu sayısının artacağı ve ülkemizde büyük problem olan spor yapmama hastalığının aşılanacağını ümit etmekteyim. (GENÇ, 1999)

2.11.3.4. Spor Dernek ve Vakıfları

2.11.3.4.1. Spor Vakıfları

Sporun dolaylı süjesi olan spor vakıfları "sporun temel birlikleri olan spor kulüplerine, bu kulüplerdeki iş yerlerindeki ve okullardaki sporculara ve spor görevlilerine kaynak, tesis ve eğitim olanağı sağlayan kuruluşlardır.

Ülkemizde bulunan spor vakıflarının bazıları şunlardır:

Türk Spor Vakfı, Türk Spor Eğitim Tesis Vakfı, Türk Güreş Vakfı, Enka Spor Eğitim ve Sosyal Yardım Vakfı, Türk Futbol Vakfı, Türk Atletizm Eğitim ve Yardımlaşma Vakfı, Türk Tenisini Geliştirme ve Eğitim Vakfı, Türk Basketbolunu Geliştirme ve Eğitim Vakfı. (GENÇ, 1999)

2.11.3.4.2. Spor Dernekleri

Spor dernekleri spor kulüplerini ve sporcuların korunmasına yönelik sporseverler tarafından kurulmuş olan tüzel kişilerdir. Amaçları sporun gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Büyük spor kulüplerinde birden çok spor derneği kurularak yönetime karşı baskı grubu oluşturma çalışmaları yapıldığı görülmektedir. Ülkemizdeki spor derneklerinin bir kaçı şunlardır:

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) , Türkiye Spor Yazarları ve Spor Kulübü Derneği (TSYD) , Beden Eğitimi Öğretmenleri Derneği, Türkiye Futbol Antrenörleri Menajerleri ve Monitörleri Derneği, Türkiye Spor Hekimleri Derneği, Profesyonel Futbolcular Derneği, Türkiye Faal Futbol Hakemleri ve Gözlemcileri Derneği, Basketbol Hakemleri Derneği, Türkiye Futbol Adamları Derneği. (GENÇ, 1999)

2.11.3.5. Sponsorlar

Sporun dolaylı süjelerinden bir tanesi de sponsor kuruluşlardır. Sponsor kuruluşlar kendi işletmelerinin reklâmını yapmak amacıyla spor organizasyonlarını ya da belli spor kulübünün faaliyetini destekleyen veya bireysel sporunun maliyetini

üzerine alan kişi ya da kuruluşları anlatan bir tanımdır. Sponsorluk dünyada yaygın bir uygulaması olan bir reklâm aracıdır. Uluslararası kuruluşların büyük meblağlar tutan, örneğin dünya kupası gibi, spor organizasyonlarını destekleyerek kendilerinin kazançlarını arttırma ve prestij sağlamaya yönelik çalışma yapmaktadırlar. Sponsorluk, kurumsal ya da pazarlama amaçlarına yönelik, doğrudan medya kanallarını satın almadan gerçekleştirilen olay ya da nedenler için yapılan ticari bir yatırımdır. Sponsorluğun bir hayır işi olmadığını belirtmek gerekir. Sponsorluk ticari bir yatırımdır. Sponsorluk ile kuruluşlar; kurum imajını arttırma, marka farklılığı oluşturma, kurum hedeflerini destekleme gibi amaçlar yatmaktadır. Ayrıca sponsor kuruluşlara kendilerinin ne olduklarını ve ne yaptıklarını daha geniş kitlelere duyurma fırsatı yakalattır. Bizim ülkemizde kanunlarımızda yapılan değişiklikle anonim şirketlerin kulüp satın alması ya da kiralaması yönünde kolaylık tanınması, şirketleri sponsorluktan çok kulüpleri satın almaya ürünlerinin ya da kuruluşlarının dolaylı reklâmlarını yaptırmaktadırlar.(GENÇ, 1999)

2.12. Dünyada Spor Hukuku'nun Tarihsel Gelişimi

Sporun “kurallı yarışma” olduğunu, İ.Ö. 900'lerdeki ilk kurallaştırmalarla birlikte bir tür “spor hukuku” doğduğunu, sonra uluslar arası spor yönetimlerini ortaya çıkardığını biliyoruz.(FİŞEK, 1998: 95)

Spor Hukukunun Dünyadaki kurumsallaşmasını incelediğimizde Avrupa'nın bu dalda en eskisi olduğunu ifade eden, Fransa Limoges Üniveritesi “Spor Hukuku ve Ekonomisi Merkezi – CDES” 1977'de kurulmuştur. Hollanda'nın “T.M.C. Asser Instituut – La Haye”i de her ne kadar Limoges Merkezinin yaşıtı ise de sadece Spor Hukuku için kurulmamış olduğundan, kanımca diğerlerinin unvanını paylaşmamaktadır. İsviçre'de Neuchetel üniversitesi'nde bulunan ve FIFA'nın mali desteği ile kurulmuş olan “Spor Araştırmaları Uluslararası Merkezi-CIES” çok daha genç olup, kuruluşu 1996 yılına aittir. ABD Milwaukee'de bulunan Marquette Üniversitesi “Ulusal Spor Hukuku Enstitüsü” ise 1989 tarihlidir. Fransa'nın en muhafazakâr üniversitesi olarak tanınan Sorbonne ise ancak 2006'da Spor Hukuku'nu seçimlik ders olarak programına almayı benimseyebilmiştir. Belçika, spor alanında birçok yasal düzenlemeyi ilk yapan ülke olmasına ve “Luc Silance”

gibi Spor Hukuku'nun önemli bir teorisyenine sahip olmasına rağmen, hala akademik alanda Spor Hukuku'nu kurumsallaştıramamıştır.(ERKİNER, 2007: 19)

2.13. Türkiye’de Spor Hukuku’nun Tarihsel Gelişimi

Ülkemizde Spor Hukuku alanındaki çalışmaların Miladı olarak benim aldığım tarih, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi'nin çok değerli ve daima rahmetle andığım, hukukçu Başkanı Sayın Sinan Erdem'in TMOK bünyesinde sessiz sedasız kurduğu ve naçiz şahsımı da başkanlığına atadığı “Hukuk Komisyonu”nun 25 Ekim 2001’de kuruluşudur.(ERKİNER, 2007: 17–21)

Gerçekten, 1938 ve sonrası yıllarda Türkiye’de yayınlanan “ BEDEN TERBİYESİ VE SPOR “ adlı derginin üç sayısında (1940/24, 1941/25, 1941/26) “Necdet AZAK” imzasıyla, başlığı “SPOR HUKUKU” ve üst başlığı “ SPOR BAKIMINDAN HUKUKÎ BİR TETKİK” bir yazı dizisine Spor Hukuku hakkında bundan 67 yıl önce çok değerli tespitlerde bulunulmuştur. Sayın Necdet AZAK, disiplinin adını son derece çağdaş bir şekilde koymuştur: SPOR HUKUKU. 1940 yılına ait, o dönemdeki Spor – Hukuk ilişkileri ve bilhassa henüz oluşmamış spor hukuku kavramı göz önünde tutulursa, ne denli çağının ilerisinde ve hatta günümüzde, incelemiş olduğum, Fransızca, İngilizce ve İtalyanca “spor hukuku” kitaplarındakinden de daha veciz ifadeler taşıdığını belirtmek isterim. (ERKİNER, 2007: 17–21)

2.14. Türk Sporunun Hukuki Görünümü

Birbirinden farklı ve ayrıntılı hukuki düzenlemelere konu olan sporun, Türk Hukukunda ne tür bir sistem içinde ele alınarak düzenlemeye bağlandığı üzerinde kısaca durmak gerekir. Bu çerçevede esasen Türk sporuna ilişkin hukuki düzenleme yapma yetkisini tanıyan iki ayrı kanun söz konusu olmaktadır. Bunların ilki 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’ nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, diğeri ise 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun’ dur. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Türk sporuna ilişkin karar ve denetim yetkilerini genel olarak elinde bulunduran bir kuruluştur. Ancak futbol, Gençlik ve

Spor Genel Müdürlüğü' nün düzenleme yapma yetkisi dışında kalmaktadır. 3813 sayılı kanun gereğince, futbolla ilgili tüm kararları alma, uygulama ve denetleme yetkisi Türkiye Futbol Federasyonuna aittir. Bu genel yapı içinde 4.3.2004 tarih ve 5105 sayılı “Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” (RG. 13.3.2004/ 25401) ile 3289 sayılı kanuna ilave edilen ek dokuzuncu madde üzerinde de durmak gerekir. Buna göre kanunda öngörülen süreç sonucunda federasyonlara idari ve mali özerklik verilebileceği kabul edilmiştir. Her ne kadar bu federasyonların kanunda özerk oldukları ifade edilse de özellikle federasyonların statülerini GSGM tarafından öngörülen çerçeve statüye uygun şekilde hazırlamak zorunda olmaları, özerk federasyonların ceza veya disiplin kurullarınca verilen kararlara karşı Genel Müdürlük bünyesinde oluşturulacak Tahkim Kuruluna itiraz edilebilmesi ve özerk federasyonların her türlü faaliyet ve işlemlerinin Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakanlığın denetimine tâbi olması, tam ve gerçek anlamda bir özerkliğin mevcut olmadığını ortaya koymaktadır. Bu sebeple bu federasyonların gerçekte “yarı özerk” olduklarını ifade etmek hatalı olmaz. (KÜÇÜKGÜNGÖR, 2007: 285–302)

2.15. GSGM Hukuk Kurulları

GSGM hukuk kurulları ile ilgili açıklamalara geçmeden önce bu çalışmada “hukuk “kurulu” tabirinden ne anlaşılması gerektiğini belirlemek gerekir. Bu çalışmada hukuk kurulu tabiri,

Spor alanında uygulanacak hukuki düzenlemeleri hazırlayan veya

Öngörülen hukuki düzenlemeleri doğrudan doğruya uygulama yetkisine sahip olan ya da

Hukuki konularda görüş bildiren kurullar olarak nitelendirilmiştir.

Bu anlamda;

Hukuki düzenlemeleri belirleme yetkisine sahip olan Merkez Danışma Kurulu;

Sporda disiplinin sağlanması bakımından disiplin yönetmeliği çerçevesinde yaptığı yargılama sonucunda ceza kararlarını vermeye yetkili olan ceza kurulları;

Özerk federasyonların ceza kurulları tarafından verilen cezalara karşı yapılan itirazları karara bağlayan Genel Müdürlük Tahkim Kurulu;

Hukuki konular ve uyuşmazlıklar hakkında görüş bildiren danışma kurulları (istişari kurullar) hakkında bilgi verilecektir.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, merkez ve taşra teşkilatı olmak üzere iki ayrı teşkilat içinde faaliyet göstermekte ve görevlerini yerine getirmektedir. Merkez teşkilatı, idari teşkilat ve sürekli kurullardan oluşmaktadır. Sürekli kurullar içinde spora ilişkin hukuki düzenlemeler konusunda en önemli yeri Merkez Danışma Kurulu almaktadır.(KÜÇÜKGÜNGÖR, 2007: 285-302)

2.15.1. Merkez Danışma Kurulu

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, 3289 sayılı kanunun kendisine verdiği görevleri yerine getirmek için, yönetmeliklerle bir takım düzenlemeler yapmaktadır. Bu yönetmelikler, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü' ndeki sürekli kurullardan biri olan Merkez Danışma Kurulu tarafından hazırlanır. Federasyonların kurulması ve yetkilerinin belirlenmesi; sporcuların tescil, vize ve transferleri; gençlik ve spor çalışmalarında hukuka aykırı davrananlara verilecek cezalar; spor müsabakalarında uygulanacak müsabaka kuralları; hakemlik şartları ve hakemlerin yetiştirilmesi; spor faaliyetlerinin denetlenmesi gibi sporla ilgili tüm alanlarda Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü yönetmelikler çıkararak düzenleme yapmaktadır. O halde Merkez Danışma Kurulu, GSGM kapsamında yer alan spor dalları bakımından hukuki düzenlemeleri "yönetmelik" adı altında hazırlayan bir kuruldur. Ancak özerk federasyonların bu kapsam dışında kaldığını da ayrıca belirtmek gerekir. Merkez Danışma Kurulu, 3289 sayılı kanunda ayrıntılı şekilde düzenlenmiştir. Buna göre Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün bünyesindeki sürekli kurullardan biri olan Merkez Danışma Kurulu, Gençlik ve Spor Genel Müdürünün başkanlığında; ülkede spor bilgisi ve ihtisası ile tanınmış olanlar arasından Başbakan (spordan sorumlu devlet bakanı) tarafından

seçilecek üç kişi ile Milli Savunma, İçişleri, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıkları, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, Türkiye Spor Yazarları Derneği, Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonunun kendi mensupları arasından belirleyecekleri birer temsilci ve üniversitelerin sporla ilgili birimlerinin en üst yetkililerinin kendi aralarından seçecekleri bir temsilciden teşekkül eder. Merkez Danışma Kurulunun görevleri arasında,

Genel Müdürlükçe hazırlanan bütçe ile federasyonlar tarafından hazırlanan plan ve programları tetkik etmek;

Genel müdürlükçe hazırlanan yıllık çalışma programını tetkik ve tasdik etmek;

Teşkilatı ilgilendiren yönetmelikleri hazırlamak;

Federasyonların kurulması ve meşgul olacakları spor dalları hakkında görüş bildirmek;

Spor saha, tesis ve malzemeleri ile ilgili konularda temel prensipleri tespit etmek;

Genel müdürlükçe kendisine havale edilen diğer işler hakkında görüş bildirmek;

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü merkez ve taşra personeli ile sporcuların sosyal güvenliğini düzenleyici tedbirler konusunda ilgili yönetmelikleri düzenleyerek görüş bildirmek sayılabilir. Merkez Danışma Kurulunun genel müdürlükçe hazırlanan yıllık çalışma raporunu tetkik ve tasdik etme ile teşkilatı ilgilendiren yönetmelikleri hazırlama konusunda verdiği kararlar kesindir. Bu kararlar sadece Başbakan (spordan sorumlu devlet bakanı) tarafından fesih veya tadil olunabilir. (GSGM, <http://www.gsgm.gov.tr>)

2.15.2. Ceza Kurulları

a) Genel Olarak

3289 sayılı kanununun 11' inci maddesine uygun olarak, gençlik ve spor çalışmalarında spor teşekkül ve kişileri tarafından gerçekleştirilecek disiplin ve sportmenliğe aykırı fiiller ve bunlara uygulanacak müeyyideler, kanuna ve milletlerarası teamüllere uygun olarak Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılan "Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Amatör Spor Dalları Ceza Yönetmeliği" ile belirlenmiş ve bu yönetmelik, 7.1.1993 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Amatör Spor Dalları Ceza Yönetmeliği, spor ahlakına, disiplinine sahip sağlıklı nesillerin yetişmesine yardımcı olmak, amatör spor faaliyetlerinde disiplini sağlamak için ceza kurullarının teşkili, milletlerarası esaslara ve teamüllere uygun olarak, disiplin suçu teşkil eden fiiller ile müeyyidelerinin belirlenmesi amacıyla düzenlenmiştir. Ceza yönetmeliğindeki müeyyideleri uygulamaya yetkili kurullar, Merkez Ceza Kurulu, Genel Müdürlük Ceza Kurulu ile İl ve İlçe Ceza Kurullarıdır. Merkez Ceza Kurulu, Gençlik ve Spor Genel Müdürü' nün teklifi ve Bakan'ın onayı ile seçilen beş yüksek okul mezunu kişiden oluşur. Merkez Ceza Kurulu'na seçilecek üyelerin, spor bilgisi, ihtisası ve tarafsızlığı ile tanınmış olmaları, en az üçünün Hukuk Fakültesi mezunu, birinin genel müdür tarafından seçilen bir Danışma Kurulu üyesi olması ve diğerinin ise Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonunun yüksek okul mezunu üyesinden meydana gelmesi şarttır. Merkez Ceza Kurulunun görevleri;

Genel Müdürlük Ceza Kurulu'nun vermiş olduğu kararlara karşı yapılan itirazları incelemek ve karar vermek,

Ceza Kurulları'nın başkan ve üyeleri ile amatör sporların federasyon başkanları ve üyeleri hakkındaki tahkikatları yapmaktır.

Genel Müdürlük Ceza Kurulu, genel müdürün teklifi ve Bakan'ın onayı ile seçilen, en az ikisi hukukçu, yüksek okul mezunu beş asil ve iki yüksek okul mezunu yedek üyeden oluşur. Genel Müdürlük Ceza Kurulu, İl ve İlçe Ceza Kurullarının görev kapsamı dışında kalan konularda ceza yönetmeliğindeki hükümleri uygular.

İl ve İlçe Ceza Kurulları ise, Gençlik ve Spor İl Müdürü' nün teklifi ve Vali'nin onayı ile atanan en az iki hukukçu, yüksek okul mezunu beş asil üye ile iki yedek üyeden oluşur. İl Ceza Kurulları; hakem, gözlemci, temsilci ve spor saha komiserlerinin suçları dışındaki, aynı İl'e bağlı teşekkül ve kişilerin, amatör spor yarışmalarına ilişkin fiillerinin tahkikatını yapıp sonuçlandırır. İlçe Ceza Kurulları ise; hakem, gözlemci, temsilci ve spor saha komiserlerinin suçları dışındaki, aynı ilçeye bağlı teşekkül ve kişilerin, amatör spor yarışmalarına ilişkin fiillerinin tahkikatını yapıp sonuçlandırır. (ERKİNER, 2007: 17-40)

b) Ceza Kurullarının Çalışma Usulü

Ceza kurulları oluşturulduktan sonra üyelerin bir araya geldiği ilk toplantı-da bir başkan, bir başkan vekili ve bir de raportör seçilir. Bu seçimlerin gizli oyla yapılması gerekir. Ceza kurullarının kendi görev alanlarına giren konularda büro işleri işgünü içerisinde aralıksız ve düzenli olarak devam eder. Ceza kurulu başkanı, kurulun amiri ve temsilcisi olmak sıfatıyla bütün işgünlerinde, mesai saatleri içinde büro işlerinin yürütülmesini sağlar. Başkanın izinli veya özürlü olması gibi geçici sebeplerle ya da istifa, ölüm gibi sürekli sebeplerle görevinin başında bulunamayacak durumda olması halinde Başkan Vekili, Ceza Kurulu Başkanlığını vekâleten yürütür. Genel Müdürlük Ceza Kurulu ile İl ve İlçe Ceza Kurulları iki şekilde toplanabilirler. Öncelikle ceza kurulu haftanın hangi gününde toplanacağını kararlaştırmış ise o gün ceza kurulu toplanır. İkinci olarak ceza kurulu başkanının gerekli gördüğü hallerde başkan tarafından yapılacak çağrı üzerine ceza kurulu toplanır. Her iki şekilde de kurulun toplanmış sayılabilmesi için, üye tamsayısının çoğunluğunun toplantıya katılması gerekir. Merkez Ceza Kurulunun ise, görev alanına giren konunun kendisine intikal ettiği tarihten itibaren bir hafta içerisinde toplanması gerekir. Toplantının yapılacağı çağrısı, Merkez Ceza Kurulu başkanı tarafından diğer üyelere yapılır. Ceza kurullarının toplanabilmesi için üye tamsayısının çoğunluğunun toplantıda hazır bulunması gerekir. Toplantı gündemi ceza kurulu başkanı tarafından düzenlenir ve kurul üyelerine bildirilir. Kurul başkanı toplantıda hazır bulunmadığı takdirde başkan vekili, başkan vekilinin de hazır bulunmaması durumunda en yaşlı üye kurula başkanlık yapar. Kurul tarafından alınacak kararlar, toplantıya katılan üyelerin oy

çokluğu ile alınır. Ceza kurulu toplantılarına aralıksız olarak üç defa, izni veya geçerli bir mazereti olmaksızın katılmayan üye, kurul başkanının yazılı bildirim ve atamaya yetkili merciden alınacak onay ile istifa etmiş sayılır. Daha önce de belirttiğimiz gibi atamaya yetkili makam, Merkez Ceza Kurulu ve Genel Müdürlük Ceza Kurulu için Gençlik ve Spor Genel Müdürü' nün teklifi üzerine spordan sorumlu devlet bakanı; İl ve İlçe Ceza Kurulları için ise Gençlik ve Spor İl Müdürü' nün teklifi üzerine Vali' dir. Ceza kurulları, görev alanlarına giren tüm konularda yönetmelikte öngörülen cezaları vermeye yetkilidirler. Ceza kurulları kendilerine intikal eden olayın kendi görev alanına girmediğini tespit ettikleri takdirde olayla ilgili evrakı, ait olduğu ceza kuruluna gönderirler. Ceza kurulları arasında görev ve yetki konusunda bir uyuşmazlık çıktığı takdirde, bu görev ve yetki uyuşmazlığını Merkez Ceza Kurulu karara bağlar. Örneğin Genel Müdürlük Ceza Kurulu, önüne gelen bir olayı kendi görev alanına girmediği düşüncesiyle İlçe Ceza Kurulu' na gönderir ve İlçe Ceza Kurulu da bu olayı kendi görev alanı içinde görmezse ortaya çıkan bu görev uyuşmazlığını Merkez Ceza Kurulu karara bağlar. Benzer şekilde, farklı İl Ceza Kurulları ve farklı İlçe Ceza Kurulları ile İl ve İlçe Ceza Kurulları arasında çıkabilecek yetki uyuşmazlıklarını da Merkez Ceza Kurulu karara bağlar. (ERKİNER, 2007: 17-40)

2.15.3. Danışma Kurulları

GSGM'nin merkez teşkilatı içinde yer alan Danışma ve Denetim Birimleri'nden biri de hukuk müşavirliğidir. Hukuk müşavirliği hukuki konular ve sorunlar hakkında görüş bildirmek ve genel müdürlüğün taraf olduğu davaları bizzat takip etmekle görevli bir birimdir. Bundan başka GSGM'ne bağlı spor federasyonlarında danışma kurulu olarak görev yapan hukuk kurulları, federasyon başkanı ve yönetim kurulu tarafından istenecek konularda hukuki mütalaa veren bir kuruldur. Danışma kurulu niteliğinde olan bu kurulların üye sayısı federasyon başkanı tarafından belirlenir. (ERKİNER, 2007: 17-40)

2.16. Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun

Spor yarışmalarında ve özellikle futbol maçlarında, statların içinde-dışında, yakın-uzak çevresinde şiddet olayları ile karşılaşılması yeni bir olay değildir. Hemen

bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de bunun acı deneyimleri yaşanmış (1967 Kayseri: 40 ölü; 1969 Kırıkkale 10 ölü); özellikle son yıllarda hem Türkiye'nin dış itibarını zedeler bir hal almış (İstanbul 2 Leeds taraftarının öldürülmesi), hem de çok ciddi bir toplumsal sorun olma boyutuna ulaşmıştır. Sporda şiddet, seyirci fanatizmi, holiganizm üzerine onlarca sosyolojik, psikolojik, hukuki eser birçok dilde yayınlanmış; birçok bilimsel toplantı yapılmıştır. Bu alandaki uluslararası düzenleme Avrupa Konseyi'nin 1985 tarihli « Spor Karşılaşmalarında ve Özellikle Futbol Maçlarında Seyircinin Şiddet Gösterilerine ve Taşkınlıklarına Dair Avrupa Sözleşmesi »dir. Ancak bu Sözleşme « futbol maçlarında seyircilerin şiddet ve taşkınlıklarının önlenmesi ve kontrol altına alınması amacıyla yapılması gerekenleri » belirtirken bu alanda işlenen suçların tanımlarını ve uygulanacak cezaları içermemektedir. Birçok ülke bu alanda özel kanunlar çıkartarak gerekli önlemleri almışlar, ülkemizde ise yakın tarihe kadar gerekli yasal düzenleme yapılmamıştır. Böyle bir yasanın çıkartılması için gerekli fikri çalışmalar yakın zamanda yoğun bir şekilde sürdürülmüş ve Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün hazırladığı Kanun Tasarısı Hükümet'çe T.B.M.M.'ne sevk edilerek 24 Nisan 2004 tarihinde 5149 Kanun numarası ile yasalaşmıştır. Kanunu incelediğimizde önemli iki ana bölüm içerdiğini görmekteyiz: 1) suçların tanımı, 2) bu suçlara uygulanacak cezalar. (Tasarı 33 asıl ve 2 geçici madde içeren 5 bölümden oluşmaktadır). (ERKİNER, 2004: 17-20)

Bu Kanun; spor müsabakalarının yapılacağı alanlarda uygulanacak güvenlik önlemlerini, yasak fiil ve davranışları, bunlara uygulanacak yaptırımları, spor kulüplerinin, taraftarların, taraftar derneklerinin, taraftar temsilcilerinin, spor federasyonlarının, yayın kuruluşları ile diğer ilgili kişi ve kurumların spor müsabakalarında şiddet ve düzensizliğin önlenmesine ilişkin hususlardaki görev ve sorumluluklarını kapsar.([http:// www.mevzuat.adalet.gov.tr](http://www.mevzuat.adalet.gov.tr))

Yasa'ya göre ne gibi eylemlerin suç teşkil ettiğine ve cezalarının nasıl ve neler olacağına bakarsak:

1-Spor alanlarına kapasite üzeri ve biletsiz seyirci alınması, rayiç bedel üzeri bilet temini, satışı, dağıtımı yasaklanmaktadır. Bu yasağa uymayan, sahte, tahrif edilmiş bilet satanlar, aracılık edenler, bu biletleri basanlar veya satışa hazırlayanlara verilecek ceza ise 6 aydan bir yıla kadar hapis cezası; tekrarında 1 – 3 yıl hapis ve yakalanan her bilet için bir milyar TL ağır para cezasıdır. Bu eylemlerde Kulüplere de idari para cezası öngörülmüştür.

2- Spor tesisleri ile yakınlarında her türlü silah, kesici-delici alet, sis bombası, ses bombası veya maytap gibi patlayıcı, parlayıcı, yanıcı, yakıcı maddeler ile taş, metal gibi fırlatılabilecek veya yaralayıcı nitelikte sert cisim veya tehlike arz edecek maddeler ile konfeti ve benzeri çevreyi kirletici cisimlerin satılması, bulundurulması, spor alanlarına sokulması, saklanması, taşınması, kullanılması yasaklanmaktadır. Bu maddeleri sokan kişilerin cezası, dört ay seyirden men ve 750 YTL; tekrarında sekiz ay seyirden men ve 2.500 TL; kullananların ise altı ay seyirden men ve 1000 YTL, tekrarında bir yıl men ile 3 000 TL idari para cezası olarak öngörülmüştür.

3- Kulüpler ile taraftar dernekleri Başkan ve yöneticilerinin, idari ve teknik personeli ile sporcularının medyaya, hakemleri, rakipleri veya taraftarlarını tahrik edici veya aşağılayıcı beyanda bulunmaları da yasaklanmaktadır. Bu yasaklara uymayanlara Federasyonların vereceği disiplin cezaları yanında, teknik personel ve sporculara elli milyar liraya kadar idari para cezası verilecektir. Diğerleri için ise, ilk seferde üç aydan altı aya kadar spor müsabakalarını seyirden men ve 5000 TL 30000 TL kadar idari para cezası, eylemin tekrarı halinde ise ağırlaştırılmış cezalar öngörülmüştür.

4- Müsabaka alanına veya yakın çevresine spor ahlakına aykırı tahrik edici, aşağılayıcı afiş – pankart asmak yasaklanmakta ve bunların yarışmaları canlı veren yayın kuruluşu ile yazılı ve görsel basın tarafından haber amaçlı bile olsa gösterilmesi – yayınlanması da yasaklanmaktadır. Bu eylemlerde bulunan gerçek kişilere her yayın için on milyar, tüzel kişilere ise elli milyar lira para cezası öngörülmüştür.

5- İşledikleri fiillerle spor alanına zarar verenler ilk seferinde bir milyar para cezası ve altı ay müsabaka seyrinden men, tekrarında iki milyar idari para cezası ve bir yıl seyirden men cezası öngörülmektedir.

Kanun suç tanımlamalarında Batılı ülkelerdeki suç tanımları ile örtüşmektedir. Sadece ülkemize özgü bir davranış olan ve güvenliği tehlikeye düşürdüğü için UEFA tarafından defalarca para cezasına neden olan ve hatta stad kapatmaya vardırın, seyircilerin merdivenlere oturma ve sahanlıkları işgal eylemleri suç olarak kapsama alınmamıştır. Bunu yasanın bir eksiği olarak görmekteyiz. T.B.M.M. bu Kanunu müzakeresi sırasında, tasarısında öngörülen cezaların bir kısmını arttırmıştır. Buna rağmen uygulanan hapis ve para cezaları Avrupa ülkelerinde uygulananlara nazaran düşüktür. Buna sav olarak ülkemiz insanının gelir ve dolayısı ile ödeme yeteneğinin de daha düşük olduğu söylenebilir ve makul bir cevap olur; zira tahsili mümkün olamayacak kadar yüksek para cezalarının caydırıcılığı kalmayabilir. Ancak hapis cezalarının düşüklüğünü vurgulamak isteriz. Kulüplerin tüzel kişiliklerine ve yöneticilerine öngörülen para cezası miktarlarını düşük ve dolayısı caydırıcılıklarını zayıf bulduğumuzu özellikle belirtmek isteriz. Yine de bu Kanun sporda şiddetin önlenmesinde önemli bir aşama teşkil edecektir. Uygulamada eksik ve yanlışlar daha sonra Kanun tadilleri ile giderilebilir. Unutulmamalıdır ki Fransa da 1992’de çıkardığı kanunu hemen 1993’te ve 1995’de tadil etmiş ve halen uygulanan şekline bundan sonra ulaştırabilmiştir.(ERKİNER, 2004: 17–20)

2.17. Spor Sözleşmeleri

Spor sözleşmeleri öğretide, sporcular ile kulüpler arasında yapılan ve taraflara karşılıklı sorumluluklar yükleyen rızai sözleşmeler olarak tanımlanmıştır. Profesyonel sporcu ise, bir ücret karşılığında antrenör veya spor yöneticisinin idaresi altında spor müsabakalarına katılan, futbol, golf, tenis, atletizm gibi spor dallarında performansına arttırmak için düzenli olarak antrenman yapan, belirli bir spor dalında uzmanlaşan kişilerdir.(HARDAL, 2007: 93–102)

Bir spor dalını profesyonel olarak icra edebilmek için, o sporu meslek olarak geçimini sağlamak amacıyla yapmak ve bir kulübe sözleşmeyle bağlı olmak

zorunludur. Türkiye’de profesyonellik sadece futbolda hukuken kabul edilmiş olmasına rağmen, diğer spor branşlarında da bir kulübe sözleşmeyle bağlı olarak spor icra edilmekte, hukuken olmasa bile fiilen her spor dalında profesyonellik bulunmaktadır. İşte, sporcuların kulüpleriyle yaptıkları sözleşme genel anlamıyla “spor sözleşmeleri” ya da “profesyonellik sözleşmeleri” olarak adlandırılmaktadır. Spor sözleşmeleri kavramına geçmeden önce, Borçlar Kanunu’nda düzenlenen sözleşmelerle ilgili genel kavramlar hakkında açıklamalar yapılmalıdır. Zira, spor sözleşmeleri de, aslında birer sözleşme olduklarından, sözleşmelerin kuruluşuna, hükümlerine ve sona ermesine ilişkin olarak Borçlar Kanunu’ndan, düzenlenen sözleşme hükümlerine tabidir; ancak ilgili federasyonlar tarafından bazı hususlarda, Borçlar Kanunu’ndaki düzenlemelerden farklı hükümler getirilmiştir. (PETEK, 2007: 549–580)

2.17.1. Sözleşme Kavramı ve Sözleşmenin Kuruluşu

Taraflar arasında bir sözleşmenin kurulabilmesi için icap ve kabul olarak ifade edilen iradelerin bulunması gerekir. Başka bir ifadeyle, iki taraf karşılıklı ve birbirine uygun şekilde iradelerini beyan etmeleri takdirde sözleşme kurulmuş olur (BK m. 1/I). Bir sözleşmenin meydana gelebilmesi için şart olan, karşılıklı ve bir birine uygun iki irade beyanında birincisine “icap” ikincisine ise “kabul” denir. Bu beyanlar açık olabileceği gibi örtülü (zımni) de olabilir; yazılı olabileceği sözlü de olabilir. (PETEK, 2007: 549–580)

2.17.2. Sözleşmenin Konusu

Emredici kurallara, kamu düzenine, ahlâka, kişilik haklarına aykırı olmamak üzere, sözleşmenin konusu ve içeriği taraflarca serbestçe tespit edilir. Buna, "sözleşme özgürlüğü" ya da "sözleşme serbestisi" denir. Mutlak anlamda sözleşme özgürlüğüne hiçbir toplumda rastlanmaz; sözleşme özgürlüğünün sınırlan, hukuk tarafından belirlenir. (PETEK, 2007: 549–580)

2.17.3. Sözleşmenin Şekli

Sözleşme alanında esas olarak, şekil serbestisi ilkesi uygulanır. Kanunlarda aksine bir kural bulunmayan durumlarda, taraflar sözleşmenin şeklini serbestçe belirleme imkânına sahiptirler. Sözleşmenin şekli kanunda belirlenmişse, "kanunî şekil"den, taraflara bırakılmış ise "iradî şekil"den söz edilir. Sözleşmenin geçerli olarak yapılması için uyulması gereken şekil, kanunla belirtilmiş ise, kanunun öngördüğü şekle uyulmadan yapılan sözleşmeler geçersizdir. Sözlü, yazılı ve resmi şekil olmak üzere üç tür şekil öngörülmüştür. (PETEK, 2007: 549–580)

2.17.4. Sözleşmenin Geçersizliği

Sözleşmelerde şekil eksikliği bulunması (BK. m. 11/11) veya sözleşmenin konusunun emredici kurallara, kamu düzenine, ahlâka, kişilik haklarına aykırı veya imkânsız olması durumunda (BK. m. 19, 20), sözleşmeler butlan yaptırımına tâbi olup geçersizdir. Bunlar yanında, gerekli ehliyet şartını taşımayan kişilerce yapılan sözleşmeler gibi muvazaalı ve kanuna karşı hilenin bulunduğu sözleşmeler de geçersizdir. İrade ve beyan arasında hata, hile ve ikrah sebebiyle bir sakatlanma olmuşsa meydana gelen sözleşme, hataya düşen veya aldatılan yahut da korkutulan tarafça hata veya hilenin anlaşıldığı ya da ikrahın ortadan kalktığı tarihten itibaren bir yıllık hak düşürücü süre içinde iptal edilebilir niteliktedir. Aşırı yararlanma durumunda da, zarar gören taraf, diğer tarafa, sözleşmeyle bağlı olmadığını, sözleşmenin kurulduğu andan itibaren bir yıl içinde tek taraflı bozucu yenilik doğuran bir irade açıklamasıyla bildirirse, sözleşme baştan itibaren hükümsüz olur. (PETEK, 2007: 549–580)

2.17.5. Tarafların Hak ve Borçları

Karşılıklı irade beyanlarının (icap ve kabulün) uyuşmasıyla kurulan bir sözleşmeden, bir takım haklar ve borçlar doğar. Taraflar, borçlarını eksiksiz olarak yerine getirmek zorundadır; aksi takdirde, karşı tarafın, sözleşmeye aykırılık nedenine dayanarak, borcunu yerine getirmeyen taraftan bazı taleplerde bulunması, hatta bu sözleşme ilişkisine son vermesi mümkündür. Her sözleşmenin özelliğine göre, tarafların hakları ve borçları da farklılık taşıyacaktır. (PETEK, 2007: 549–580)

2.17.6. Sözleşmenin Sona Ermesi

Sözleşme ister ani edimli isterse sürekli edimli bir sözleşme olsun, genel olarak ibra, tecdit (yenileme), alacaklı ve borçlu sıfatının birleşmesi, kusursuz imkânsız takas zamanaşımı yollarıyla sona erer. Sürekli borç doğuran bir hizmet sözleşmesi söz konusu ise, kendiliğinden sona erme şekilleri olan sözleşme süresinin dolması, işçinin ölümü, işverenin tüzel kişiliğini kaybetmesi, sözleşmenin münfesihi olması gibi, fesih veya karşılıklı anlaşma yoluyla da sona erer.(PETEK, 2007: 549–580)

2.18. Sporda Sponsorluk

2.18.1. Sponsorluk Tanımı

Sponsorluk, kelime kaynağını eski Yunanca ve Latince’de bulur. Eski Yunanca’da sponsore, vaat etmek veya söz vermek anlamında kullanılmakta idi. Latince’de de sponsor kelime anlamı olarak belirli bir merasimle resmi şekilde vaat etmek, ödüllendirmek anlamlarına geldiği gibi, bir şeyi tekeffül etmek ya da yükümlülük altına girmek anlamında da kullanılmıştır. Halen İngilizcede de mevcut olan sponsorluk kelimesi, kefil anlamına da gelmektedir. Yeni bir tanıtım ve iletişim aracı olarak sponsorluk özellikle son yıllarda Türkiye’de adından sıklıkla söz edilen bir kurum haline gelmiştir. Hatta sponsorluk terim olarak Türkçe olmamakla birlikte, uygulamada bu isimle kendisi ait özel bir yer edinmiştir. (GRAASSİNGER, 2003)

Sponsor ve sponsorluk kavramları işletmecilik alanında sıklıkla kullanılmaktadır. Sponsorluk kitlelerce istenen ve özlenen alanlarda etkinlikler gerçekleştirmek bu yöndeki girişimleri başlatanlara finansal destek vermek şeklinde tanımlanabilir. Örgütsel destekleyicilik işletmenin olağan faaliyetlerinin doğrudan bir parçası olmayan ancak işletmenin bu desteklemeyi yapmakla ticari faydalar elde edebileceği olay ya da aktivitelere destek sağlamasıdır.(EKENCİ, İMAMOĞLU, 1998)

En genel anlamıyla sponsorluk bir kişi veya kuruluşun kendi uzmanlık alanının dışında ki herhangi bir olay yada etkinliğe kar amacı güderek destek sağlaması olarak

tanımlanabilir. Sponsorun verdiği destek parasal olabileceği gibi, değişik ödül ve armağanlar şeklinde de olabilir. İngiltere spor konseyi sponsorluğu; “destekleyiciye tanıtımı için öncelik veya ayrıcalık sağlayan ödemelerdir” şeklinde tanımlamıştır. Sponsorluk pozitif değerleri ölçebilen, topluma değer katarken destek olana da ticari menfaat sağlayan etkinlikler dizisidir. (SOYER, 2003:30–31)

2.18.2. Spor Sponsorluğu

5105 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ve bu kanuna dayanılarak çıkarılmış bulunan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Sponsorluk Yönetmeliğinde sportif faaliyetler bakımından sponsorluk ilişkisi üzerinde durulmuş ve konuyla ilgili düzenlemeler yapılmıştır. Sponsorluk, değişik çalışma alanlarını ilgilendiren, çok yönlü bir ilişki ağı içindedir. Bir yönü ile işletmeler için iletişim ve pazarlama alanlarında yeni bir tanıtım aracı işlevi görmekte, diğer yönü ile kültür; spor, sosyal ve benzeri alanlardaki faaliyetlerin kaynak ihtiyaçlarını sağlayarak iktisadî açıdan önemli bir rol oynamaktadır. Bu işlevine bağlı olarak sponsorluk yoluyla yapılan harcamaların vergilendirilmesi önem arz etmektedir. Bir başka yönüyle de sponsorluk, sözleşme olması itibarıyla hukukî açıdan önem taşımaktadır. Sponsorluğun daha ziyade bir pazarlama aracı olarak dikkate alınıp, son yıllarda büyük bir hızla, adeta katlanarak artış göstermesinin sebepleri arasında, genel olarak bütün dünyada sigara ve alkol ürünlerine karşı televizyon ve radyo reklâmlarının yasaklanması veya geniş ölçüde kısıtlamalara tabi tutulmaları, klasik anlamda reklâm maliyetlerinin yüksekliği, yapılan araştırma sonuçlarına göre sponsorluğun, iletişim amacına ulaşmada başarılı bir araç olduğunun kanıtlanmış olması, sponsorluk yoluyla desteklenen faaliyetlerin medyada geniş yer bulması, genel olarak sponsorluğu geniş bir kamuoyu kesiminde kabul görmesi, müteşebbislerin pazar politikaları açısından arzuladıkları hedefe ulaşmalarında, reklâm ve benzeri diğer iletişim araçlarına nazaran daha avantajlı olması, ticari hayatta yeni bir rekabet aracı olarak görülmesi gösterilmektedir. (<http://www.wada-ama.org>)

Sponsorluk türleri arasında en geniş yer alan spor sponsorluğudur. Spor sponsorluğu büyük kitlelere hitap edebilmesi nedeniyle özellikle ürünlerini ve hizmetlerini kısa zamanda bu kitlelere tanıtmak isteyen firmalarca yapılmaktadır. Çünkü spor hedef kitle ile iletişim kurma olanağını sağlayan ve hemen hemen bütün dünyada anlaşılabilir, aynı dili konuşan bir sponsorluk alanıdır. (SOYER, 2003:44)

Kuruluşlar ulaşmak istedikleri hedef gruplarına göre ya da ürünlerini, hizmetlerini tüm topluma duyurmak için ulusal, uluslar arası veya yerel bir spor olayını malzeme hizmet veya mali bakımdan destekleyebilir. Sporun hedef kitleye kolay iletişim kurabilmesi ve seyircilerinin çok olması nedeniyle kitle iletişim araçları da bu alana geniş yer vermektedir. Dolayısıyla bir kuruluşun herhangi bir spor dalını veya sporcuyu desteklemesi hem seyirciler tarafından kuruluşun görülmesini sağlamakta, hem de basın, televizyon tarafından olaya ve kuruluşa yer verilmesiyle çifte bir etki elde edilmektedir. En fazla sponsorluğu yapılan spor dalları arasında; futbol, tenis, kayak, kriket, snooker, araba yarışları, golf, atletizm, at yarışları sayılabilir. Dünyada Sponsorluk Rakamları: Amerika'da yayınlanan IEG Sponsorship Report'a göre 2002 yılında dünyada 22 Milyar Dolarlık sponsorluk harcaması yapılırken, bu rakam 2003'te 25 Milyar Dolara, 2004'te ise 28 Milyar Dolar'a yükselmiştir. 2003–2004 yılları arasında dünyada reklâm harcamaları % 5,8 oranında artarken, sponsorluk harcamaları % 12 oranında artış göstermiştir. 2005 yılında Dünyadaki toplam sponsorluk harcaması 30 Milyar Dolar'a ulaştı. Bu harcamaların 9,5 Milyar Dolarlık bölümü Amerika'da gerçekleşmiştir. Aynı dönemde Avrupa'daki sponsorluk harcamaları da 6,5 Milyar Dolardan 7,4 Milyar Dolara yükselmiştir. (SPONSORLUK, URL.[http:// www.sponsorluk.gov.tr](http://www.sponsorluk.gov.tr))

2.19. Sporda Yayın Hakları

Dünya'da ve Avrupa'da spor yayınlama haklarının münhasır olarak elde edilmesi en önemli yayın konusu teşkil etmektedir. Yayın kuruluşları, bu yüksek rekabetin yaşandığı endüstride, azami izleyici sayısına ulaşma girişiminde

bulunmaktadırlar. Bunu da, belirli bir spor olayını ve müsabakasını kapsama dâhil etmek konusunda teklifte bulunarak gerçekleştirirler.(HANLI, 2007: 107–128)

Yayın hakları son derece önemli. Bugün dünyada spor üzerinde oluşturulan katma değer en önemli bölümünü yayın hakları oluşturuyor. Yayın hakları da kategorize ediliyor. Bunların bir bölümü kulüplere, büyük bir bölümü organizasyon sahiplerine, çok az bir bölümü de bireysel sporculara ait.(MOSTOROĞLU, 2007: 637–652)

Futbol karşılaşmalarını ekonomik olarak değerlendirme ve televizyondan yayınlanmasına izin verme hakkının asli sahibinin düzenleyici kulüpler olmasına rağmen, ülkemizde uygulanmakta olan havuz sisteminde, birinci ve ikinci profesyonel futbol liglerinde mücadele eden kulüplerin birbirleriyle yapacakları karşılaşmaların kulüplere ait yayın haklarının; TFFK m. 10/j, 29, TFF-Ana Statüsü m. 68 ve TFF-YT m. 4, 7/A, 8, 11 uyarınca, TFF yönetim kurulunca “kendi nam ve hesaplarına” açık artırma yoluyla belli bir televizyon kuruluşuna satılması benimsenmiştir.(İstanbul, <http://www.auhf.ankara.edu.tr>)

Profesyonel liglere ait yayın haklarının ülkemizde olduğu gibi, TFF vasıtasıyla ya da kulüplerce kurulan bir tüzel kişi tarafından merkezi pazarlanması uygulamasında, gerek salt merkezi pazarlama yöntemi, gerekse yayın haklarının devrine ilişkin sözleşmenin ilgili pazarlardaki rekabete etkisi nedeniyle Rekabet Hukuku sorunlarıyla karşılaşmaktadır. Futbol karşılaşması, kulüplerin sezon boyunca süren lig mücadelesinin ve karşılaşmaların sportif, mali, hukuki ve örgütsel sorumluluğunu üstlenerek, kendi çalışmaları ve organizasyonlarıyla ortaya koydukları bir sportif faaliyet ve ekonomik değeri olan bir üründür. Profesyonel kulüpler bu ürünün ekonomik değerlendirilme biçimini (stada seyirci almak ve televizyon ve radyodan yayınına izin vermek) tespit ve gerçekleştirmekte serbest olmalıdırlar. Zira belirtildiği gibi, faaliyetin gerçekleşmesi, ancak karşı karşıya gelen kulüplerin, bunun için gerekli sportif, mali, hukuki ve örgütsel AKER AÜHFD Yıl 2006 42 Sorumluluğu üstlenmeleriyle mümkün olmaktadır. Diğer bir deyimle kulüpler karşılaşmanın

“düzenleyicisidirler”. Lig karşılaşmalarının televizyon, radyo ve benzeri görsel ve işitsel yayın araçları vasıtasıyla iletilmesine izin verme hakkı, Federasyonlarda değil, düzenleyici kulüplerin olmalıdır. Zira futbol karşılaşmasının yapıldığı stadın maliki ya da sadece ziyedi olan düzenleyici kulüp, MK m. 683/I, 704 vd., 981 vd. (intifa hakkı halinde MK m. 794/I; 803/I; 816-817) dayanarak, bu etkinliği ekonomik olarak serbestçe değerlendirebilir. Yayın haklarının merkezi olarak pazarlanması uygulaması gerek Avrupa’da gerekse ülkemizde Rekabet Hukuku’ndan doğan uyuşmazlıklara Sebep olmuştur. Hatta bu nevi uyuşmazlıkların, hukukçuları yayın haklarının niteliği ve sahipliği konusundaki maddi hukuk sorunlarına daha ayrıntılı yaklaşıma sevk ettiğini iddia etmek yanlış olmayacaktır.(KÜÇÜKGÜNGÖR, 1999: 39–52)

2.20. Sporda Sendikal Haklar

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’nin 23’üncü maddesinde; herkesin çalışma, işini serbestçe seçme, adaletli ve elverişli koşullarda çalışma, işsizliğe karşı korunma, herhangi bir ayırım gözetmeksizin, eşit iş için, eşit ücrete hakkı olduğundan söz edilerek, örgütlenme hakkı ile ilgili şu düzenlemeye yer veriliyor: “Herkesin çıkarını korumak için, sendika kurma veya sendikaya üye olma hakkı vardır.” (BAŞARAN, 2003)

“İşçilerin ve işverenlerin çalışma ilişkilerinde, ortak ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için meydana getirdikleri tüzel kişiliğe sahip kuruluşlara” sendika denmektedir. Sendikaların amacı, üyelerinin ortak ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmektir. Anayasanın 51. maddesine göre, işçiler ve işverenler önceden izin almaksızın sendikalarını ve üst kuruluşlarını kurabilecekleri gibi, bunlara serbestçe üye olabilecekler ve üyelikten ayrılacaklardır. Yine hiç kimse sendikaya üye olmaya ve üye kalmaya, üyelikten ayrılmaya zorlanamayacaklardır. Bir hizmet akdine dayanarak çalışan kişiler, işçidir ve bunlar, sendika kurma ve sendikaya üye olma hakkına sahiptirler. Bu duruma göre sendika hakkına sahip olanlar sadece İş Kanununa göre çalışan işçiler değildirler. O haledede, profesyonel sporcular, hizmet akdine dayanarak çalışan işçiler olduğuna

göre, sporcuların da sendika kurma hakları bulunmaktadır.(ÇAĞLAYAN, 2007: 48–49)

1982 Anayasasının 51. maddesinde sendikal haklarla ilgili hükme göre işçiler ve işverenler, üyelerinin çalışma ilişkilerinde, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için önceden izin almaksızın sendikalar ve üst kuruluşlar kurma hakkına sahiptirler. 2821 sayılı yasanın 3. maddesi incelendiğinde işçi sendikalarının bir işkolunda ve Türkiye çapında faaliyette bulunmak üzere, işkolundaki işçiler tarafından kurulabileceği hükmü ile örgütlenme hakkı tanınmış iken meslek esasına göre sendika kurmak yasaklanmıştır. Yasal hükümler dikkate alındığında sporcuların mesleki esasa dayalı sporcular sendikası kurmasının yasak olduğu ancak sporcuların işkolu esasına göre Türkiye genelinde faaliyette bulunmak üzere sendika kurabilecekleri anlaşılmaktadır. 821 sayılı yasanın “Sendika üyeliğinin şartları” başlıklı 20. maddesine göre on altı yaşını doldurmuş olup da bu kanuna göre işçi sayılanlar, işçi sendikalarına üye olabilirler. Sendikalar Kanunu’na göre kimlerin işçi sayılacağı da 2. madde de düzenlenmiştir. Bu maddeye göre bir hizmet akdine dayanarak çalışanlar işçi sayılırlar. Sporcular, İş Kanunu’nun 4. maddesinin (g) fıkrası gereğince 4857 sayılı kanunun kapsamı dışında bırakılmış, yani İş Kanunu hükümleri sporcular hakkında uygulanmamaktadır. İş kanunu kapsamına alınmayan sporcular Borçlar kanunu kapsamında iş ilişkilerini düzenlemekte ve haklarını bu kanun çerçevesinde korumaktadırlar. Borçlar Kanunu’nun 313’üncü maddesine göre “Hizmet akdi, bir mukaveledir ki onunla işçi, muayyen veya gayri muayyen bir zamanda hizmet görmeği ve iş sahibi dahi ona bir ücret vermeği taahhüt eder”. Sporcuların sendikalaşmasında işkolunun esas olması, işkolu tartışmalarını gündeme getirmektedir. Bu konuda yapılan tartışmalarda sporcuların “ Konaklama ve Eğlence İşkolu” veya “Genel İşkolu”nda örgütlenebilecekleri yer almaktadır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’nın 02.05.2002 tarih ve 2002/7 sayılı kararı ile Beşiktaş Jimnastik Kulübü Derneği, Galatasaray Spor Kulübü Derneği, Fenerbahçe Spor Kulübü Derneği işyerlerinin 25’nolu “Konaklama ve Eğlence Yerleri” işkolunda yer aldığı tespit edilmiştir. Sporcular Borçlar Kanunu’nun hizmet akdi hükümlerine göre işçidirler, mevcut mevzuatımız dikkate alındığında sendika kurma ve sendikaya üye olma hakları

vardır. Sporcuların sendikal hakları yasa, anayasa ve uluslararası sözleşmelerce teminat altındadır.(YORGUN, <http://sayimyorgun.com>)

İlk sporcu sendikasının 1885'te kurulan Amerikan Beysbol Oyuncuları Sendikası (National Brotherhood of Professional Baseball Players) olduğu kabul edilir. Bugün, sendikalaşmanın göreceli olarak zayıf olduğu ABD'de dört büyük spor dalında (beysbol, hokey, futbol ve basketbol) örgütlü profesyonel sporcular faaliyet gösteriyor. Avrupa'da ilk profesyonel sporcu sendikası 1907'de kurulan ve bugün de faaliyetini sürdüren İngiltere Profesyonel Futbolcular Sendikası (Professional Footballers' Association- PFA). Avrupa profesyonel sporcu sendikalarında, ABD'de olduğu gibi toplu iş sözleşmesi ve grev uygulamasına pek rastlanmıyor, Avrupa sendikaları sporcuların sosyal haklarına, kariyer sırasında ve sonrasındaki durumlarına odaklanıyorlar. Ancak Avrupa'da dahi, örgütlenmiş profesyonel sporcu sendikasının bulunduğu hiçbir spor branşında, sendikanın katılmadığı kararlar alınmıyor. Profesyonel futbolcu sendikalarının oluşturduğu Avrupa merkezli üst örgüt olan FIFPRO'ya 2006 yılı itibarıyla 40 ülkeden, 40'ın üzerinde sendika üye. Türkiye'de profesyonel sporda ilk ve tek sendikalaşma denemesi 1965'te yaşandı. 1980 darbesiyle faaliyeti son bulan Futbol-İş Sendikası 15 yıllık dönemde 13 kez genel kurula gitti, hiçbir zaman da kayda değer bir üye sayısına ulaşamadı.(AYDIN, <http://www.radikal.com.tr>)

2.21. Sporcu Sosyal Güvenliği

Profesyonel sporcular, yaptıkları spor karşılığında kulüplerinden belli bir ücret aldıkları için kulüple aralarında bir hizmet akdi ortaya çıkmaktadır. 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 2'inci maddesi gereğince, hizmet akdine dayanarak bir veya birkaç işveren tarafından çalıştırılanlar, Sosyal Sigortalar Kanunu gereğince sigortalı sayılırlar. Aynı kanunun 3'üncü maddesinde sayılan istisnalar arasında sporcular sayılmadığı için, kulüplerinden ücret alarak spor yapan profesyonel sporcular Sosyal Sigortalar Kanunu gereğince sigortalı niteliği kazanırlar. Yine adı geçen kanunun 4'üncü maddesinde işveren kavramı tanımlanmıştır. Buna göre işveren, sigortalıları çalıştıran gerçek veya tüzel kişilerdir. Spor kulüpleri, gerek dernek gerek şirket

şeklinde kurulmuş olsun, işveren sıfatını kazanmaları bakımında aralarında bir fark yoktur. Nitekim Yargıtay 10'uncu Hukuk Dairesi de 1974 tarihli bir kararında profesyonel futbolcu ile kulüp arasında bir hizmet akdinin ortaya çıktığına ve bu sebeple profesyonel futbolcuların Sosyal Sigortalar Kanunu bakımından sigortalı sayıldıklarına hükmetmiştir. Buna karşılık, kulüplerin herhangi bir ücret almadan spor yapan amatör sporcuların, sosyal sigortalar Kanunu'na tabi olmadıkları ve federasyonlar tarafından getirilen düzenlemeler de amatör sporcuların sosyal güvenliğine ilişkin hükümlere yer verilmemiş olduğunu ifade etmek gerekir. Bazı federasyonlar kulüplerinden ücret almak suretiyle spor yapan profesyonel sporcuların sosyal güvenlik haklarıyla ilgili bir takım düzenlemeler yapmışlardır. Örneğin; Türkiye Voleybol Federasyonu, deplasmanlı liglerde yer alan sporcuların tescil, lisans ve sözleşme işlemlerinin yapılması için, sporcunun kulübü tarafından en az bir yıl süreyle özel veya resmi sağlık sigortası yaptırıldığını gösteren belgenin ibraz edilmesi şartını aramaktadır. (KÜÇÜKGÜNGÖR, 1999: 39–52)

2.22. Özerk Spor Federasyonların Spor Hukuku Gereksinimi

Değişen çağda değişmemek intihardır. Sporunda sürekli değişen ve gelişen şartlar çerçevesinde değişime uyum sağlaması gerekir. Günümüzde “hızla değişen bir ortamda ayakta kalabilmek ve rakiplerin önüne geçebilmek için, kurumun kendini yenilemesi, değişim fırsatlarını analiz edip ortaya çıkan potansiyeli değerlendirmesi ve en uygun stratejinin belirlenip bunun uygulanması için yeniden örgütlenme ve yapılanma işi” olarak tanımlanan değişim yönetimi sürekli değişim yönetimi sürekli gelişen spor organizması içinde uyulması ve uygulanması zorunluluk olduğu görülmektedir.(<http://www.bilyonetimi.org>)

Türkiye’de, kamu ve özel spor örgütlenmelerindeki sorunlar öteden beri bilinen ve tartışılan konuların başında gelmekte, bu sorunlar beraberinde, Türk sporunun dokusuna uygun bir yönetim modeli arayışını gündeme getirmektedir. Bu önem, genelde spor alanındaki yapısal değişim projesinden, özelde ise proje dahilindeki federasyonların özerkleştirilmesinden bahsedilmesini sağlamaktadır. Birbirinden farklı

ve ayrıntılı hukuki düzenlemelere konu olan sporun, Türk Hukukunda ne tür bir sistem içinde ele alınarak düzenlemeye bağlandığı üzerinde kısaca durmak gerekir. Bu çerçevede esasen Türk sporuna ilişkin hukuki düzenleme yapma yetkisini tanıyan iki ayrı kanun söz konusu olmaktadır. Bunların ilki 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü' nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, diğeri ise 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun' dur. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Türk sporuna ilişkin karar ve denetim yetkilerini genel olarak elinde bulunduran bir kuruluştur. Her ne kadar bu federasyonların kanunda özerk oldukları ifade edilse de özellikle federasyonların statülerini GSGM tarafından öngörülen çerçeve statüye uygun şekilde hazırlamak zorunda olmaları, özerk federasyonların ceza veya disiplin kurullarınca verilen kararlara karşı Genel Müdürlük bünyesinde oluşturulacak Tahkim Kuruluna itiraz edilebilmesi ve özerk federasyonların her türlü faaliyet ve işlemlerinin Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakanlığın denetimine tâbi olması, tam ve gerçek anlamda bir özerkliğin mevcut olmadığını ortaya koymaktadır. Bu sebeple bu federasyonların gerçekte “yarı özerk” olduklarını ifade etmek hatalı olmaz. 14 Temmuz 2004 de yürürlüğe giren G.S.G.M çerçeve statüsüne göre, önemli bir hüküm, GSGM'nin Özerk Federasyonlar için bir “Çerçeve Statü” hazırlayacağı ve her özerklik kazanan federasyonunu da bu çerçeve statüye uygun şekilde “Ana Statü”sünü kendisinin hazırlama zorunluluğunda olduğudur. Ancak, Kanuna doğru şekilde konulan bir diğerk hüküm ile “Özerk Federasyonlar, uluslararası federasyonların öngördüğü kurulları oluşturmak zorundadır” denmektedir. Bu durumda GSGM çerçeve statüsü ile bir uluslararası federasyonun koyduğu mecburiyetler arasında çelişki, zıtlık olursa, federasyon hangisine itibar edecektir. Kanunun cevap vermediği bir diğerk olasılık! Buna örnek olarak, bu Kanunun özerk federasyonlara “Tahkim Kurulu” kurma izni vermediğini fakat bazı uluslararası federasyonların, üyelerini Tahkim Kurulu oluşturmakla zorunlu tuttuğunu belirtebiliriz. Ayrıca, spor, rekabetin geçerli olduğu diğerk alanlardan farklı bir özelliğe sahiptir; bütün ekonomik rekabetlerde amaç, rakipleri yok etmek ve olabildiğince piyasaya hâkim olabilmek, tek kalmak iken, spor serbest rekabete çok açık ise de, rakipler arasında bir dayanışmanın da var olduğu farklı bir alandır. Zira sporda rakip kalmazsa yarışma da olmaz. Diğerk rekabetlerde yok olan her rakip kalanları sevindirirken, sporda, rakipler var olmak ve yarışabilmek için ekonomik açıdan birbirlerini korumak durumundadır. Bu nedenle

Avrupa Birliği Adalet Divanı, AB'nin spora özgü kurallara müdahale edemeyeceğine ve rekabet kurallarını katı şekilde uygulayamayacağına karar vermiştir. Spor karşılaşmaları sporun elemanları olan oyuncu, kulüp ve federasyonların hukuki statüleri, özel hukuk statüsünde kabul edilmiştir. Özel hukuk problemlerini çözmeye genel yetkili ve görevli organ, mahkemeler olmasına karşılık taraflar isterlerse mahkemeye gitmeden de sorunlarına çözüm bulabilirler. Mahkemelerin dışında özel hukuk hükümlerini uygulayarak, soruna çözüm bulan müessese hakemlerdir. Hakemler önlerine gelen problemleri maddi hukuk ve usul hukuku kıstaslarına göre çalışarak çözerler. Yeni çıkartılan Kanun'un değinmek istediğimiz bir diğer hükmü, GSGM'nce Yönetmeliği çıkartılan "Tahkim Kurulu" ile ilgilidir. Öncelikle ifade etmek isteriz ki bu kurulu oluşturacak üye sayısını yetersiz bulmaktayız. Sadece yedi asil ve yedi yedek üye. Bu kurul halen 47 (TFF hariç), belki ileride daha çok Federasyona "Üst Yargı" hizmeti görecektir. Kanımızca Kurul'un üye sayısı azdır ve zamanla tıkanmasına, kararlarının gecikmesine veya acele alınmasına neden olabilecektir. Bu Kurul'un daha geniş sayıya sahip olması ve Daireler şeklinde oluşturularak, hem konularına göre ihtisaslaşmaları, hem de ülkemiz yargısının çokça karşılaştığı tıkanmaların burada da yaşanmamasına tedbir alınmış olurdu. Diğer taraftan Tahkim Kurulu'nun yedi üyesinden sadece beşinin hukukçu olma zorunluluğunun bulunması, kanımızca çok büyük bir yanlıştır. Unutulmamalıdır ki bu Kurul bir "Yargı Organıdır". Dünyada adalet dağıtan bütün yargı mercileri, mahkemeler olsun, tahkim kurulları olsun daima hukukçulardan oluşturulur. Hukukçu olmayan kişilerin mahkemelerde yer alması, ancak kapalı rejimlerde görülen bir uygulamadır ve geçmişte ülkemiz bazı yargı organlarında bu duruma neden olduğu için defalarca kınanmıştır. Şimdi sporda buna yeniden yer vermek çok büyük bir yanlıştır. (ÇOLAKOĞLU, [http:// www.turkhukuksitesi.com](http://www.turkhukuksitesi.com))

2.23. Sporda Doping

İnsanoğlu yeryüzünde var olmaya başladığı tarih öncesi çağlardan günümüze, hep bedensel ve ruhsal sınırlarını aşmaya çalışmış, yetenek ve becerilerini geliştirmeye uğraşmış ve bunu gerçekleştirmeye çabalarken hep bir takım tahrik ve takviye edici maddeler içmiş, yemiş ve kullanmıştır.(ERKİNER, 2007: 743–776)

Bir sporcunun, fiziksel ve mental kapasitesinin üstünde başarı elde etmeğe yönelik bir takım tıbbi yöntemler ve/veya kimyevi maddeler kullanılmasıdır. (ÇOLAKOĞLU, [http:// www.turkhukuksitesi.com](http://www.turkhukuksitesi.com))

Sportif bir mücadele müsabakası vesilesiyle doping yapmak, kamuoyunda genellikle dolandırıcılık olarak bir olumsuzluk niteliğinde değerlendirilir. (<http://www.hursertekinoktay.com>)

2.23.1. Doping'in Tarihsel Gelişimi

Doping hakkında araştırılma yapılması önerisi ilk kez 1960 Roma Olimpiyatları sırasında cereyan eden Pisiko-Ergo Farmakoloji Uluslar arası kongresinde ortaya atılmıştır. Ve 1962' de organize edilen iki yuvarlak masa toplantısı sonrasında 26–27 Ocak 1963'de Fransa'da toplanan bir bilimsel kongrede dopingin ilk tanımı yapılmasına çalışılmıştır. Bu ilk tanıma göre:

“Doping bir sporcunun fizyolojik hazırlanması değildir. Bu hazırlanma yaşamsal önemdedir ve tıbbi kontrol altında yapılmalıdır. Bir yarışma hedeflenerek veya yarışma sırasında, verimi artırmaya yönelik, spor etiğine aykırı bir sporcunun beden veya ruh sağlığına zarar verebilecek, her türlü madde ve yöntem uygulamaları DOPİNG addedilir.”

Bu ilk tanım halen geçerli olan doping tanımına da bütün unsurlarını içermektedir. Bununla birlikte Avrupa Konseyi 1963'te Strasbourg ve Madrid' de yaptığı iki toplantıda yeniden ele alınmış ve geliştirilmeye çalışılmıştır. Bu toplantıda Türkiye'nin 1963 yılında DOPİNG hakkında tanımı şu şekildedir;

“Doping Maddesi, Performansı yükselten bir tür Farmakolojik uyarıcıdır.” (ERKİNER, 2007: 743–776)

2.23.2 Doping Kavramı

Doping, sporcunun verimini artırmak için kas ve sinirler üzerinde uyarıcı etkisi olan veya yorgunluk duyularını azaltan ilaçlar kullanılmasına denilmektedir.(GENÇ, 1999: 99)

İsviçre Olimpiyat Birliği'nin doping listesinde bulunan ve bunun sonucu olarak da 'doping maddesi' olarak tanımlanan maddenin alınması veya verilmesi ve keza bu listede yasaklanan metoda sonuçta 'doping metodu' olarak tanımlanan uygun bir kullanımı, bu çalışmada doping ve keza "doping cürümü" olarak anlaşılmaktadır.(KOCH, 2004)

Doping dediğimiz uygulama, yöntem ya da maddeler, uluslar arası yada ulusal federasyonlar tarafından, spor organizasyonları tarafından yasaklanmış madde ve yöntemlerin kullanımınıdır.(GÜNER, 2007: 779)

WADA'nın bazı tanımları var: Performansı artıracak, bir; sağlığı bozacak, iki; spor ruhuna aykırı olacak. Örneğin "Kreatin" ve "Karnitin" isimli maddeler doping değil; çünkü; sağlığı gereksiz yere tehlikeye atmıyor ve spor ruhuna da aykırı değil. Belki performansı artırabilir. Dolayısıyla, bir maddenin doping sayılabilmesi için, en az bunlardan ikisinin sağlanması lazım.(TEMİZER, 2007: 804)

Doping kontrolü; sporcuların seçimi, idrar numunelerinin alınması, numunelerin analizi ve sonuçlarının yorumlanması işlemlerini kapsar.(ÇAĞLAYAN, 2007: 150)

Doping kontrolü daha çok idrar örneklerine dayalı yapılmaktadır. Ancak kan örnekleri üzerinde yapılması yolu da geliştirilmeye çalışılmaktadır. Yapılan analizler sonucunda sporcunun numunesinde yasak maddelere rastlanırsa, sporcu doping kullanma suçunu işlemiş demektir, ulusal ve uluslararası spor kurallarına göre cezalandırılır. Her spora ilişkin ulusal ve uluslar arası düzenlemelerde, doping kullanımına ilişkin suçlar ve cezalar belirlenmiştir. Ülkemizde bu konu iki metinde düzenlenmiştir. Birincisi GSGM Amatör Spor Dalları Ceza Yönetmeliği, ikincisi ise Futbol Federasyonu Disiplin Talimatıdır.(ERTAŞ, PETEK, 2005: 179)

2.24. Dünya Anti- Doping Ajansı W.A.D.A

Dünya Anti-Doping Ajansı (WADA) Kasım 1999'da, dopingsiz sporu yücelten ve teşvik eden bir vizyon ile oluşturulmuştur. WADA, eğitim, danışmanlık, araştırma ve öncülük yoluyla ulusal ve uluslar arası düzeyde dopinge karşı savaşı desteklemek ve koordine etmek için çalışmaktadır. Bunun yanında, küresel araştırma programlarına öncülük yapar. Bu programları koordine ederek, bu amaçla ayrılan bütçeyi yasaklı madde ve yöntemlerin araştırılmasına harcar. WADA'nın koordine etme görevi, aynı zamanda, bağımsız yarışma/karşılaşma dışı doping kontrol programlarını uygulamayı içerir. WADA programı, uluslararası federasyonlar ve ulusal dopingle mücadele kuruluşları tarafından yürütülen kontrolleri tamamlar. WADA, 1 Ocak 2004'ten itibaren, laboratuvarları akredite etmeye ve Yasaklı Maddeler Listesi'ni hazırlamaya ve yayımlamaya başlamıştır. (<http://www.wada-ama.org>)

WADA hukuki tüzel kişilik olarak bir "İsviçre özel hukuk" kuruluşu, diğer bir ifade ile bir dernek niteliğinde olup İsviçre İçişleri Bakanlığı'nın denetimi altındadır. Merkezi İsviçre'de olacağı gibi başka bir ülkeye de taşınabilir olduğundan 21 Ağustos 2001'de WADA kurucular kurulunda yapılan bir oylama sonucunda 17'ye karşı 15 oyla Kanada'nın Montreal kentine taşınmıştır. WADA'nın organlarına kısaca değinirsek, bunlar halen Kurucular Kurulu, İcra Kurulu ve Komisyonlardan oluşmaktadır. Kurucular Kurulu en az on en çok kırk üyeden oluşabilecektir. (ERKİNER, 2007: 745–771)

2.25. CAS (Uluslar arası Spor Tahkim Mahkemesi)

CAS Uluslar arası Spor Tahkim Konseyi bünyesinde oluşturulmuş ve konseyin idari ve mali desteği altında, herhangi bir ulusal ve ya uluslar arası spor organizasyonuna bağlı olmayan ve sportif uyuşmazlıkların tahkim veya uzlaştırma yoluyla çözümünü amacıyla kurulmuş bir mahkemedir. (ERCAN, 2007: 143–184)

Mahkemenin, iki resmi dilinden İngilizce adıyla « COURT OF ARBITRATION FOR SPORT» C.A.S. ya da Fransızca adıyla «TRIBUNAL ARBITRAL DU SPORT- T.A.S. » 1984 yılında kurulmuş bir uluslararası tahkim organı, sporun dünyadaki en üst yargı organıdır. Mahkeme, genelde anılırken baş harfleri ile ifade edilmektedir; adının Fransızca baş harfleri de söylenişte Türkçe dil uyumuna daha uygun olmakla beraber (TAS) ; İngilizce baş halleri, ülkemizde bu dilin daha yaygın olması nedeniyle, benimsenmiştir. Bu nedenle biz de «Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi'ni kısaca « CAS » (okunuşu « kas ») olarak ifade edilir. (ERKİNER, 2007: 463–520)

CAS ancak ve sadece spor ile ilintili, doğrudan veya dolaylı sportif nitelikli ihtilaflara bakabilir Bu ihtilaflarda başlıca iki çeşit olabilir: ticari ve disiplin uyuşmazlıkları. Ticari nitelikli uyuşmazlıklar başlıca iki gruptan oluşur: her hangi bir sözleşmeye bağlı yükümlülüğün yerine getirilmesinden ileri gelen (örneğin: sponsorluk, televizyon hakları, sportif organizasyonlar, oyuncu transferi, oyuncu – antrenör – ajan – kulüp arası uyuşmazlıklar) ve sorumluluk hukukuna ait meseleler. Bu konularda CAS tek ve birinci yargı organı olarak hareket eder. Disiplin uyuşmazlıklarında ise (ki bunların içinde doping çok önemli bir yer işgal etmektedir) CAS hemen tamamen temyiz mercii olarak bu davalara bakmaktadır. 2000 yılında CAS'ın baktığı dosyaların % 65'ini disiplin uyuşmazlıkları teşkil etmiştir. CAS'ın Lausanne merkezi dışında iki daimi yargı şubesi mevcuttur: Sydney (Avustralya) ve New York (ABD) Ayrıca CAS 1996'da Olimpiyatlarda meydana gelecek olaylara bakacak “ad hoc” bir mahkeme oluşturmuştur. Bu yargı organı ilk olarak Atlanta ve sonrasında, günümüze kadar bütün yaz ve kış olimpiyatlarında görev yapmıştır. İlk kez Atlanta oyunlarında 6 başvuruya bakmış olan CAS, AD HOC mahkemesi Sydney Olimpiyatlarında 15 başvuru ile (diğer bir deyişle günde bir dosya) karşılaşmıştır. CAS “ad hoc” yargısı bu olaylarda statüsü gereği 24 saat içinde karar vermekle yükümlüdür. 1986'dan 2000 yılına kadar CAS, özellikle temyiz mercii olarak ve Olimpiyatlar sırasında aldığı kararları yayınlarken bunun amacının içtihatlar yolu ile bir “LEX SPORTIVA” (spor hukuku) yaratmak olduğunu açıkça ifade etmektedir. Kanımızca da CAS uluslararası düzeyde artan saygınlığı ve şöhreti ile Avrupa İnsan

Hakları Mahkemesi veya Avrupa Birliği Adalet Divanı gibi evrensel bir yargı organı olma yolundadır ve kararları hukuki referans teşkil edecektir. (ERKİNER, 2002)

CAS'ın misyonu spor alanında oluşan hukuku ihtilafları tahkim yoluyla çözümlenektir. CAS'ın kararlarının niteliği ve infaz kabiliyeti her hangi bir mahkemenin yetkileri ile eşittir. CAS, yargı kararları yanında, talep edilmesi halinde spor ile ilgili hukuk konularında danışma kararları da vermekte ve ayrıca, talep halinde ihtilaflarda arabuluculuk yapma yetkisi ile de donatılmıştır. (ERKİNER, 2006)

CAS, 87 değişik ülkeden seçilmiş yaklaşık 300 kadar hakemden oluşur. Yılda yaklaşık 200 davaya bakmaktadır. (20 Questions <http://www.tas-cas.org>)

CAS'ın organizasyon ve finansman konularında bağımsızlığını ve tarafsızlığını sağlayabilmek amacıyla kurulmuş olan Milletler arası Spor Tahkim Konseyi (International Council of Arbitration of Sport, ICAS) CAS'ın idari ve yargısal fonksiyonlarının birbirinden ayrılması sonucu doğurmuş ve bu şekilde ICAS idare ve finansman görevlerini, CAS ise sade yargısal fonksiyonu yerine getirmeyi üstlenmiştir. CAS'ın üst kuruluşu durumunda olan ICAS'ın en önemli görevlerinden biri, CAS hakem ve arabulucu listesinin oluşturulması ve listenin değiştirilmesidir. ICAS üyeleri seçildikten sonra objektif ve bağımsız olarak görevlerini yerine getirmek zorunda oldukları için, CAS hakem listesinde yer almayacakları gibi, CAS tarafından yürütölmekte olan bir yargılamada hakem veya taraflardan birinin temsilci de olamaz. (KÜÇÜKGÜNGÖR, 2007: 74–75)

3. GEREÇ – YÖNTEM

Araştırma betimsel bir yöntem içermektedir.

Araştırmanın amacına uygun olarak ilgili literatür taranmış ve araştırmanın problemine çözüm olması için bir anket geliştirilmiştir. 90 adet deneme anketi uygulanmış, sonuçlar gözden geçirilerek, 16 adet soru Hukuk Bilgi Düzeylerini ölçmeyle alakalı sına sorusu olarak ankete alınmıştır. Türkiye Voleybol Süper lig ve 1. Liglerinde oynayan elit sporcuların üzerinde uygulanmıştır. Bu anket ile elde edilen verilerle araştırmanın problemine çözüm aranmıştır.

Araştırmanın evrenini Türkiye Voleybol Federasyonuna bağlı Süper Lig, bay ve bayan sporculardan oluşmaktadır. Örneklemi ise profesyonel 630 voleybolcu arasından tesadüfi yöntemle seçilmiş 108 sporcu oluşmuştur.

Araştırma verileri ise şu şekilde elde edilmiştir:

Araştırmanın içeriğine ilişkin mevcut bilgiler, ilgili literatürün taranmasıyla verilmiş, araştırma ile ilgili teorik bir çerçeve oluşturulmuştur. Araştırmanın amacına ulaşmak için geliştirilen anket sporculara uygulanmıştır.

Evrenin tamamına ulaşılmaya çalışılmış, 630 anket araştırmacı tarafından elden ve posta yoluyla dağıtılmıştır. Geriye dönen 150 anket tekrar kontrol edilerek hatalı doldurulan 42 anket değerlendirme dışı bırakılarak, 108 anket değerlendirmeye alınmıştır.

Elde edilen veriler SPSS Çapraz Tablo sistemi ile de değişkenlerimiz incelenmiştir. Çapraz tablomuzda değişkenlerin genel toplama göre de yüzdelik kısımları verilmiştir. Demografik bilgiler de tablo halinde sunulmuştur.

Toplanan anketlerde verilerin işlenmesi bilgisayar vasıtasıyla gerçekleştirilmiştir. Anketlerdeki verilerin çözümlenmesinde frekans ve yüzde dağılımları bulunmuş, ayrıca sporcuların görüşlerinin değerlendirilmesinde kategorik veriler olduğu için (sınıflama ölçme düzeyi) Ki-kare testi uygulanarak derecelendirilmiştir. Analizimizde ($\alpha = 0.05$) olarak alınmış olup elde edilen “p” değerimiz (Asymp. Sig.) karşılaştırılmıştır. Anketteki verilerin değerlendirilmesinde SPSS 16,0 istatistik programı kullanılmıştır.

4. BULGULAR

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Deneklere Ait Demografik Bilgiler:

		Frekans(N)	YÜZDE(%)
Cinsiyet	Erkek	36	33,3
	Kadın	72	66,7
	Toplam	108	100,0
Yaş	16–18	12	11,1
	19–21	30	27,8
	22–25	39	36,1
	26–29	14	13,0
	30 ve üzeri	13	12,0
	Toplam	108	100,0
Eğitim Seviyesi	Lise	24	22,2
	Ön lisans	26	24,1
	Lisans	53	49,1
	Lisansüstü	5	4,6
	Toplam	108	100,0
Gelir Düzeyi	0–15000	55	50,9
	16000–30000	25	23,1
	31000–45000	9	8,3
	46000–60000	6	5,6
	61000 ve üzeri	13	12,0
	Toplam	108	100,0

Tablo 1'e bakıldığında araştırmaya katılan deneklerin %33,3'ünün erkek, %66,7 sinin kadın olduğu görülmüştür. Deneklerin yaş durumlarına bakıldığında %36,1'inin profesyonel sporcu oldukları görülmüştür. Eğitim seviyelerine bakıldığında ise %49,1'inin lisans öğrencisi ya da mezunu olduğu görülmektedir. Gelir düzeyleri göz önüne alındığında ise %50,9'unun 15.000 TL civarında yıllık gelire sahip oldukları gözlemlenmiştir.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Deneklere Ait Spor Hukukuna İlişkin Bilgiler:

		Frekans(N)	YÜZDE(%)
Spor Hukuku bilgi düzeyi	Çok az	22	20,4
	Az	28	25,9
	Orta	25	23,1
	İyi	19	17,6
	Çok iyi	14	13,0
	Toplam	108	100,0
Spor Hukuku Gereksinim Neler	Transfer dönemi	76	70,4
	Sponsor Sözleşmeleri	12	11,1
	Sakatlık dön	6	5,6
	Disiplin cezası	14	13,0
	Toplam	108	100,0
Spor Hukuku İhtiyaç Var mı?	Evet	92	85,2
	Hayır	16	14,8
	Toplam	108	100,0
Spor Hukuku Bilgi Gereksinim Nerden Karşılıyorsunuz	Medya	20	18,5
	e-kaynaklar	51	47,2
	Kulüp yönetimi	18	16,7
	Menajer	2	1,9
	Akademik çevre	17	15,7
	Toplam	108	100,0

Tablo 2'ye bakıldığında araştırmaya katılan deneklerin spor hukuku bilgi düzeyleri 20,4 çok az, %25,9 az ve %23,1 orta olduğu görülmüştür. Spor hukukuna nerelerde gereksinim duyduklarına bakıldığında ise %70,4 ile transfer dönemlerinde gereksinim duydukları gözlemlenmiştir. Spor hukuku ile ilgili bilgilere ihtiyacınız var mı sorusuna ise %85,2'si evet, %14,8'i ise hayır cevabı verdiği görülmüştür. Spor hukukuna ilişkin bilgileri nerelerden karşıladıklarına ait bilgilere bakıldığında ise %47,2'si e-kaynaklar, %18,5'i medya, %16,7'sinin, %15,7'sinin akademik çevreden, 1,9'unun ise menajerler aracılığıyla karşıladığı görülmüştür.

Tablo 3. Gelir Düzeyine Bağlı Olarak Menajeriniz Olup Olmamasına İlişkin Çapraz Tablo Analizi

**Gelir Düzeyine Bağlı Olarak Menajeriniz Olup Olmaması
(ÇAPRAZ TABLO)**

			Menajeriniz var mı?		Toplam
			Evet	Hayır	
Gelir Düzeyi	0–15.000	Count	13	42	55
		% Toplam	12,0%	38,9%	50,9%
	16.000–30.000	Count	7	18	25
		% -Toplam	6,5%	16,7%	23,1%
	31.000–45.000	Count	2	7	9
		% Toplam	1,9%	6,5%	8,3%
	46.000–60.000	Count	0	6	6
		% Toplam	,0%	5,6%	5,6%
	61.000 +	Count	5	8	13
		% Toplam	4,6%	7,4%	12,0%
Toplam		Count	27	81	108
		% Toplam	25,0%	75,0%	100,0%

Tablo 3'e bakıldığında deneklerin %75'inin menajerinin olmadığı görülmektedir. Aynı zamanda gelir seviyesi 0–15.00 arasında olanlar toplamda %50,9'unu oluşturmaktadır. 61,00 ve üzeri gelir elde edenlerin ise %12 olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Gelir Düzeyine Bağlı Olarak Menajeriniz Olup Olmaması Düzeylerine İlişkin Ki-Kare İlişki Testi

Chi-Square Tests

	Value	Serbestlik derecesi	Asymp. Sig. (2-sided) p değeri
Pearson Chi-Square	3,468 ^a	4	,483
Likelihood Ratio	4,805	4	,308
Linear-by-Linear Association	,195	1	,659
N of Valid Cases	108		

Tablo 4'e bakıldığında gelir düzeyi değişkeni ile menajerin olup olmadığına ilişkin değişkenler arasında ilişkinin olup olmadığı testi yapılıyor değişkenler kategorik yapıda olduğu için (yani sınıflama düzeyinde ölçme yapıldığı için ki-kare χ^2 ilişki katsayısı kullanılmıştır.

Yapılan incelemede $p = 0.308$ olarak bulunmuş olup $p > \alpha$ olduğundan değerler arasında ilişki bulunamamıştır. Yani gelir düzeyleri ile menajerin olup olmaması arasında bir bağlantı görülmemiştir.

Tablo 5. Eğitim Seviyesi ve Spor Hukuku Bilgi Düzeyi İlişkin Çapraz Tablo Analizi

Eğitim Seviyesi ve Spor Hukuku Bilgi Düzeyi (ÇAPRAZ TABLO)

		Spor Hukuku Bilgi Düzeyi					Toplam	
		Cok Az	Az	Orta	İyi	Çok İyi		
Eğitim Seviyesi	Lise	Count	10	5	5	3	1	24
		% Toplam	9,3%	4,6%	4,6%	2,8%	,9%	22,2%
	Ön lisans	Count	8	4	4	4	6	26
		% Toplam	7,4%	3,7%	3,7%	3,7%	5,6%	24,1%
	Lisans	Count	4	18	15	12	4	53
		% Toplam	3,7%	16,7%	13,9%	11,1%	3,7%	49,1%
	Lisansüstü	Count	0	1	1	0	3	5
		% Toplam	,0%	,9%	,9%	,0%	2,8%	4,6%
Toplam		Count	22	28	25	19	14	108
		% Toplam	20,4%	25,9%	23,1%	17,6%	13,0%	100,0%

Tablo 5'e bakıldığında lisans eğitimi alanlar %49,1 iken lisansüstü eğitim alanların %4,6 olduğu görülmüştür. Genel itibarıyla bakmak gerekirse eğitim seviyesinin yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Eğitim Seviyesi ve Spor Hukuku Bilgi Düzeylerine İlişkin Ki-Kare Testi

Chi-Square Tests

	Value	Serbestlik derecesi	Asymp. Sig. (2-sided) p Değeri
Pearson Chi-Square	31,416 ^a	12	,002
Likelihood Ratio	29,672	12	,003
Linear-by-Linear Association	7,600	1	,006
N of Valid Cases	108		

Tablo 6'ya bakıldığında $p = 0.002$ olduğundan $p < \alpha$ için aralarında ilişki olduğu bulunmuştur. Eğitim seviyesi ve spor hukuku bilgi düzeylerinin istatistiksel olarak örtüştüğü görülmektedir.

Tablo 7. Kaç Yıldır Profesyonel Olarak Spor Yaptığı ve Spor Hukuku Bilgi Düzeyine İlişkin Çapraz Tablo Analizi

Kaç Yıldır Profesyonel Olarak Spor Yaptığı ve Spor Hukuku Bilgi Düzeyi Crosstabulation
(ÇAPRAZ TABLO)

		Spor Hukuku Bilgi Düzeyi					Toplam	
		Çok Az	Az	Orta	İyi	Çok İyi		
Kaç Yıldır Profesyonel Olarak Spor Yaptığı	1	Count	4	1	1	0	0	6
		% Toplam	3,7%	,9%	,9%	,0%	,0%	5,6%
	2	Count	2	2	0	0	1	5
		% Toplam	1,9%	1,9%	,0%	,0%	,9%	4,6%
	3	Count	5	2	2	0	1	10
		% Toplam	4,6%	1,9%	1,9%	,0%	,9%	9,3%
	4	Count	1	7	0	0	1	9
		% Toplam	,9%	6,5%	,0%	,0%	,9%	8,3%
	5	Count	4	4	5	1	0	14
		% Toplam	3,7%	3,7%	4,6%	,9%	,0%	13,0%
	6+	Count	6	12	17	18	11	64
		% Toplam	5,6%	11,1%	15,7%	16,7%	10,2%	59,3%
Toplam		Count	22	28	25	19	14	108
		% Toplam	20,4%	25,9%	23,1%	17,6%	13,0%	100,0%

Tablo 7'ye bakıldığında spor hukuku bilgi düzeyi az olanlar %25,9 iken aynı soruya iyi cevabını verenler%17,6 olarak görülmüştür. Aynı zamanda genele baktığımızda sporcuların spor hukuku bilgi düzeyleri düşüktür. Profesyonel voleybolcularda 6 yıl ve daha üstü spor geçmiş olanların %59,3 olduğu görülmektedir.

Tablo 8. Kaç Yıldır Profesyonel Olarak Spor Yaptığı ve Spor Hukuku Bilgi Düzeyine İlişkin Ki-Kare Testi

Chi-Square Tests

	Value	Serbestlik Derecesi	Asymp. Sig. (2-sided) p değeri
Pearson Chi-Square	46,175 ^a	20	,001
Likelihood Ratio	50,645	20	,000
Linear-by-Linear Association	18,464	1	,000
N of Valid Cases	108		

Tablo 8'e bakıldığında $\alpha = 0.05$ olarak alınıp p değeri 0.001 olarak hesaplanmıştır. Dolayısıyla $p < \alpha$ olduğundan iki değişken arasında kuvvetli bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir. Profesyonellik ve spor hukuku bilgi düzeyi arasındaki ilişki anlamlılık göstermektedir.

Tablo 9. Federasyonların Danışmanlık Hizmetleri İle Spor Hukuku Bilgisi İhtiyacınız Düzeyine İlişkin Çapraz Tablo Analizi

Federasyonların Danışmanlık Hizmetleri İle Spor Hukuku Bilgisi İhtiyacınız Crosstabulation
(ÇAPRAZ TABLO)

		Spor Hukuku Bilgisi İhtiyacı Var Mı?		Toplam	
		Evet	Hayır		
Federasyonların Danışmanlık Hizmetleri	Evet	Count	10	1	11
		% Toplam	9,3%	,9%	10,2%
	Hayır	Count	60	10	70
		% Toplam	55,6%	9,3%	64,8%
	Kısmen	Count	22	5	27
		% Toplam	20,4%	4,6%	25,0%
Toplam		Count	92	16	108
		% Toplam	85,2%	14,8%	100,0%

Tablo 9'a bakıldığında spor hukuku bilgi ihtiyacı olanlar %85,2'dir. Federasyonlardan danışmanlık hizmeti alabiliyor musunuz sorusuna hayır diyenlerin oranı ise %64,8'dir. Yalnızca hizmet alabilenlerin sayısı %10,2 olarak görülmektedir.

Tablo 10. Federasyonların Danışmanlık Hizmetleri İle Spor Hukuku Bilgisi İhtiyacınız Düzeyine İlişkin Ki-Kare testi sonuçları

Chi-Square Tests

	Value	Serbestlik derecesi	Asymp. Sig. (2-sided) p değeri
Pearson Chi-Square	,595 ^a	2	,743
Likelihood Ratio	,615	2	,735
Linear-by-Linear Association	,585	1	,444
N of Valid Cases	108		

Tablo 10'a bakıldığında federasyonlardan danışmanlık hizmeti alabilme düzeyi ile spor hukuku bilgi düzeyi arasında yapılan ki-kare testinde $p = 0.743$ olarak hesaplanmıştır. $\alpha = 0.05$ olarak alındığında $p > \alpha$ olduğu için aralarında ilişki bulunamamıştır.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada, Voleybol federasyonuna bağlı; 1. lig ve 2. Liglerinde oynayan elit sporcuların spora ilişkin hukuksal bilgi düzeylerini ve hukuksal düzeyde spora yaklaşım açılarını tespit edilmiştir. Çalışmanın bu bölümünde ise elde edilen verilerin analizi ile elde edilen sonuçlar yorumlanmış ve bu bilgiler ışığında önerilerde bulunulmuştur.

Araştırmaya katılan sporcuların % 33,3 erkek, % 66,7 bayan sporcu olduğu görülmektedir.

Sporcuların %11,1'inin 16–18 yaş aralığında, % 27,8'inde 19–21 yaş aralığında, %36,1'de 22–25 yaş aralığında, % 13,0'ının 26–29 yaş aralığında ve %12,0'mında 30 yaş ve üzeri olduğu buna bağlı olarak da anket örneğinin homejenlik gösterdiği belirlenmiştir.

Voleybol 1 Lig ve 2. Lig'de oynayan sporcuların eğitim durumlarına bakıldığında,% 22,4 lise ve dengi, % 24,1 ön lisans, % 49,1 lisans ve %4,6 lisansüstü eğitim aldıkları görülmektedir. İstatistiksel incelemeye göre, sporcularının çoğunun eğitim düzeylerinin yüksek oluşu spordaki başarılarıyla doğru orantılı olarak söylenebilir. Ayrıca bu orantı spor hukuku bilinç düzeylerinde de aynı şekilde kendini göstermektedir.

Voleybol 1.Lig ve 2 Liginde oynayan profesyonel sporcuların gelir düzeylerin bakıldığında %50,9'unun 15000 TL arasında, % 23,1'inin 16000 – 30000 TL arasında, % 8,3'ünün 31000 – 45000 TL arasında, % 5,6'sının 46000 – 60000 arasında ve %13'ünün 61000 ve üzeri yıllık gelire sahip oldukları görülmektedir.

Ankete katılan sporcuların spor hukuku bilgi düzeylerine bakıldığında; %20,4'le çok az, %25,9'la az, %23,1'le orta, %17,6'sının iyi ve %13'ünün çok iyi seviyede spor hukuku bilgisine sahip oldukları görülmektedir. Sporcuların verdikleri cevaplar doğrultusunda orta ve daha az olan kısımlar göz önüne alındığı zaman %69,4'ünün spor hukuku bilgi düzeylerinin yetersiz olduğu ancak eğitim seviyelerine bağlı bir artışın olduğu gözlemlenmiştir.

Anketlere katılan katılımcıların spor hukukuna en çok hangi alanlarda ve hangi sebeplerle gereksinim duyuyorsunuz sorusuna % 70,4'ünün transfer

dönemlerinde, % 11,1'inin sponsorluk sözleşmelerinde, % 5,6'sının sakatlık dönemlerinde ve %13'le disiplin cezaları aldıkları zaman gereksinim duydukları belirtmişlerdir. Sporcuların en çok transfer dönemlerinde ihtiyaç duydukları ancak sakatlık gibi hukuksal haklarının olabileceği durumlarda en az spor hukukuna ihtiyaç duyduklarını belirlenmiştir.

Sporcuların spor hukuku alanında bilgiye ihtiyaçlarının olup olmadığı sorusuna ise % 85,2'sinin Evet, % 14,8'inin hayır cevabını verdikleri görülmektedir. Buna bağlı olarak spor hukuku alanında bilgiye büyük bir ihtiyacın olduğu görülmüştür.

Voleybol 1.Lig ve 2 Liginde oynayan profesyonel sporcuların spor hukuku hakkında bilgilerinizi nereden karşılıyorsunuz sorusuna ise % 18,5'inin medya, % 47,2'sinin e-kaynaklar, % 16,7 sinin kulüp yönetimi, % 1,9'unun menajerleri ve %15,7'sinin akademik çevresinden karşıladıkları görülmüştür. Sporculardan elde edilen sonuçlar doğrultusunda federasyonların bu konudaki hizmet eksikliği belirlenmiştir. Buraya bakarak federasyonların doğru bilgileri web siteleri aracılığı ile doğrudan sporculara iletmesi uygun olacaktır.

Sporcuların gelir düzeylerine bağlı olarak menajerlerinin olup olmamasına ilişkin çapraz tablo analizine bakıldığında, sporcuların gelir düzeylerinin artmasına bağlı olarak menajer bulma konusunda eksikliklerinin olduğu görülmektedir.

Ankete katılan sporcuların eğitim seviyeleri ve spor hukuku bilgi düzeylerine ilişkin çapraz tablo analizlerine baktığımızda, voleybol branşıyla ilgilenen profesyonel sporcuların eğitim seviyelerinin yüksek olduğu ve yapılan çapraz tablo analizinde ise eğitim seviyesi ile spor hukuku bilgi düzeylerinin paralel olarak belirgin bir şekilde arttığı görülmektedir.

Ankette katılan katılımcıların, kaç yıldır profesyonel spor yaptıkları ve spor hukuku bilgi düzeylerine ilişkin çapraz Tablo Analizlerine bakıldığında, spor hukuku bilgi düzeyleri az olanlar % 25,9'iken aynı soruya İyi cevabı verenleri % 23,1' olduğu görülmüştür. Aynı zamanda genele bakıldığında sporcuların spor hukuku bilgi düzeylerinin düşüklüğü gözlenmiştir. Profesyonel sporcuların 6 yıl ve daha üstü spor geçmişi olanların %59,3 olduğu görülmektedir. Dolayısıyla yapılan Ki-kare

testinde ise profesyonellik ve spor hukuku bilgi düzeyleri arasında kuvvetli bir ilişki bulunmuştur. Yani sporcuların spor yaptıkları yıl süresi arttıkça spor hukuku konusunda bilgi düzeyleri de artış göstermektedir.

Federasyonların danışmanlık hizmetleri ile spor hukuku bilgi ihtiyaçları düzeylerine ilişkin çapraz tablo analizi ve ki-kare testi sonuçlarına bakıldığında %85,2'sinin spor hukuku konusunda bilgiye ihtiyaç duydukları ve % 64,8'inin federasyonlardan danışmanlık hizmeti alamadıkları görülmektedir. Buna göre aralarında bir ilişki bulunamamıştır. Federasyonların danışmanlık hizmeti verme konusunda eksiklikleri olduğu görülmüştür.

Türkiye, sporun gelişmekte olduğu ülkeler arasında yer almaktadır. Bu gelişme içerisinde hukuksal bir gelişme ve ilerleme görünmemektedir. Bunun nedenlerinden birisi spor hukukçusu yetiştiremediğimizden kaynaklanmaktadır. Hukukçu ile spor hukukçusu farklıdır. Ülkemizde spor federasyonları GSGM yasasında yapılan bir madde değişikliği ile özerklik kazanmaya başlamışlardır. Ancak idari bir kararlar verilen bu özerkliğin, içeriğin nasıl olması gerektiği, ne veren ne de alan tarafından tam olarak idrak edilmiş değildir. Bu şekilde özerklik kazanan federasyonlarımızın sayısı elliyi aşmış bulunmaktadır. Bunların her birinin yönetim kurullarında en az birer spor hukukçusu görev almalıdır. İşte bu düzenleme içerisinde hukukçu değil, spor hukukçusunun yer alması gerekmektedir. Genel hukuk bilgilerine ve kalıplarına uymayan spor hukuku alanında yanlış kararlar ve yargılar kaçınılmaz olur. Nitekim bunun sonucu olarak ülkemizde birçok sorunlar yaşamaktayız.

Spor eğitimi almış spor yöneticileri, spor hukukunun önemini ve gerekliliğini bilerek savunmalıdırlar. Kulüplerimizdeki spor yöneticiliği eksikliği de; spor hukukunun da eksikliğini su üzerine çıkarmaktadır. Bu konuyu savunacak önemini dışarıya aktaracak eğitilmiş yönetici eksikliği bulunmaktadır. Spor kulüplerimizdeki disiplin kurulundaki hukukçuların, spor hukuku üzerine eğitimsizliği kulübün içerisindeki tüm kollara uzanmaktadır. Bilinçsiz sporcular ve yönetim eksikliği ortaya çıkarmaktadır. Bu doğrultuda birçok sorun ortaya çıkmaktadır. Sporcuların kulüp ve aralarındaki sözleşme sorunları bu konuda en önemli problemler arasında yer alır. Bu problemler, kulübün spor hukuku uzmanlık alanının olmaması,

sporcuların ise hukuksal bir yardım alamamalarından ortaya çıkmaktadır. Sporda gelişmiş ülkeleri izlediğimizde, spor hukukçuları spor kulüplerinde yer almaktadır. Her spor branşı içerisinde spor hukukçusu yetiştirilmemektedir. Ülkemizde ise spor hukuku yeni bir olgu olarak görülmektedir. Federasyonlarımız da spor hukuku eğitilmiş uzmanlar bulunmamaktadır. Gelişmekte olan bu yapılanma içerisine erken adım atmamız gerekir. Dünya sporunda gelişmek istiyorsak sadece sportif başarı değil, başarıyı getirecek her olguyu da iletmemiz ve geliştirmemiz gerekir. Bu açımda da spor hukuku çok önemli bir yer almaktadır.

Bugün ülkemizde sporu yöneten örgütün (GSGM'nin) spor hukuku üzerinde oldukça fazla durması ve bu konuda eğitimler, seminerler vermesi gerekir. Kulüpleri bilinçlendirmesi ve spor hukukuna ait bir birim açmaları gerekmektedir.

Amatör sporcuları koruyucu kanun ve yönetmelikler oluşturulmalıdır. Sporcuların etik dışı davranışlarını da kısıtlayıcı önlemler uygulanmalıdır. Bunu sağlayacak yine spor hukukudur. Çünkü hukuktaki disiplin spora yansıtacaktır.

Yapılan araştırmada, sporcuların spor hukuku hakkında bilgi ve eğitim düzeylerine ilişkin eksikliklerinin olduğunu belirtmişlerdir. Bu konuda sporcularımızın spor hukukuna yabancı oldukları aşikârdır. Spor yaşantıları içerisinde karşılaşacakları hukuksal problemlere karşı etkili bir mücadele veremeyecekleri görülmektedir.

Ancak; devlet yönetiminde, tamamen bağımsız bir federasyon yapılanması, bugünün sosyal, ekonomik ve siyasi şartları düşünüldüğünde; uygulamada Türkiye'deki amatör spor branşlarını ve sporcuları bugünkünden daha güç şartlar altına sokabileceğinden, her konuda sorunlar yaşanması içten bile değildir. Bu konular arasında da hukuksal sorunlar da yer bulabilir. Federasyonlarımız her konuda sporu ve sporcusunu geliştirmesi açısından disiplin kurullarına bu konuda önem vermelidir.

Sonuç olarak; araştırmaya katılan sporcuların, spor hukuku konusunda bilgi düzeylerinin eksik olduğu ortaya çıkmıştır. Spor hukuku konusunda önemini bildikleri halde, bu konu hakkında bilgili olmadıkları ve yeterli bir eğitim almadıkları

görülmüştür. Kulüplerin yaptıkları sporcu sözleşmelerinde sorunlar görülmüş ve sorunlar da süreklilik oluşturmaktadır.

Spor Hukukundaki sınırların belirlenmesi karar almayı daha da hızlandıracak bu konudaki mağduriyetlerin daha kısa sürede giderilmesine olanak sağlayacaktır.

— Kulüplerde ve federasyonlarda spor hukuku uzman kişileri bulundurulmalıdır.

— BESYO'daki bütün bölümlerde mutlaka spor hukuku dersi müfredata konmalıdır.

— GSGM'nin düzenlediği bütün kurslarında konuyla ilgili spor hukuku eğitimi verilmelidir.

— Ülkemizdeki spor hukuku üzerinde eğitim alan spor yöneticileri sayılarını artırılmalı ve istihdam alanı oluşturulmalı.

— Spor hukuku güncel olarak takip edilmeli ve ülkemizdeki sportif sorunlar bu yaklaşımla incelenmelidir. Ülkemizdeki spor hukukçusu sayısını, sporda gelişmiş ülkelerdeki gibi, artırmamız gerekmektedir.

6. KAYNAKÇA

1. **20 Questions About The C.A.S.** (internette) 2008. (2.1.2008 okundu.)
<http://www.tas-cas.org/20question>
2. 3289 Sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun R. Gazete; Tarih: 28.5.1986 Say: 19120 Tertip 5 Cilt:25 Sayfa: 224
3. ARAL V.; **Hukuk ve Hukuk Bilimi Üzerine**, 1. Baskı, Vedat Kitapçılık Hukuk Yayınları, s. 216, İstanbul 2001,
4. AYBAY A. AYBAY R.; **Hukuka Giriş**, 3. Baskı, Bilgi Üniversitesi Yayınları, s. 12, İstanbul 2006.
5. AYDIN M.; **İstanbul Barosu ve Spor Hukuku**, Spor Hukuku Özel Sayısı, 1. Baskı, Can Matbaacılık, s.3-8, İstanbul: 2007
6. AYDIN U.; http://www.radikal.com.tr/ek_haber.php?ek=r2&haberno=7514, Anadolu Üniversitesi,18.10.08 okundu
7. BAŞARAN M. ATAY T.; **Spor ve Sporunun Vergilendirilmesi ve Vergi Avantajları**, Yaklaşım Yayınları, İstanbul 2003.
8. Battal A.; **Hukukun Temel Kavramları**, Geliştirilmiş 3. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara 2005
9. BIÇAKÇI L.; **Sporda Disiplin ve Siyaseti**, Spor Hukuku Dersleri, 1. Baskı, Kadir Has Üniversitesi Yayınları, s.275-284, İstanbul 2007.
10. BİLGE N.; **Hukuk Başlangıcı**, Baskı 19, Turhan Kitabevi, Ankara 2005,
11. BİX B.; **Doğal Hukuk**, Modern Gelenek, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. Uzun E.(Çev.) 2004; 6/2: s.291–343
12. ÇAĞLAYAN R.; **Spor Hukuku(Spor Hukuku Temel Metinleri)**, Asil Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara 2007, s.150
13. ÇAĞLAYAN R.; **Spor Hukuku (Spor Hukuku Temel Metinleri)**, Asil Yayıncılık 1. Baskı Ankara 2007 s. 48-49

14. ÇOLAKOĞLU T.; **Spor Federasyonlarının Özerkleşmeleri ve Hukuksal Boyutunda Spor Hukuku Gereksinimleri** (internette), 2008 (2/3/2008 okundu).
http://www.turkhukuksitesi.com/makale_700.htm:
15. **Doping**, (internette). 2006 (5.14.2008 okundu.)
16. EKENCİ G., İMAMOĞLU A. F.; **Spor İşletmeciliği**. Ankara 1998.
17. ERCAN İ.; **Futbol ve Tahkim Spor Hukuku Özel Sayısı**. 1. Baskı, Can Matbaacılık, s.143-184, İstanbul 2007.
18. ERDEMLİ A.; **Bed. Eğ.ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi Kitabı**, 1. Baskı, Sim Matbaacılık, Ankara 2003.
19. ERDEMLİ A.; **Toplum ve Spor**, Spor Hukuku Dersleri, 1. Baskı, Kadir Has Üniversitesi Yayınları, s.45-54, İstanbul 2007.
20. ERKİNER K.; **Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi (C.A.S.) Yargılama Çeşitleri Ve Usulleri. Spor Hukuku Dersleri**, 1. Baskı, Kadir Has Üniversitesi Yayınları, s.463-520, İstanbul 2007.
21. ERKİNER K.; **İstanbul Barosu ve Spor Hukuku**, İstanbul barosu dergisi özel sayısı 3 s.17-19-21
22. ERKİNER K.; **Spor Hukukunun Tanımı**, Araştırma Yöntemleri, Devletler Üstü Teşkilatları Rolü Gelişmiş Ülkelerde Eğitimi, 7. Uluslar Arası Spor Bilimleri Kongresi, EKİM 2002, Antalya.
23. ERKİNER K.; **Sporda Dopingle Mücadele, Spor Hukuku Dersleri Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi (SHAUM)**, Yayın No 2, Temmuz 2007, s.743-776
24. ERKİNER K.; **10'uncu ICHPER-SD Avrupa Kongresi & 8'inci Spor Bilimleri Kongresi**, Kasım 17-20-2004, Antalya, Türkiye
25. ERKİNER K.; **Türkiye'de Spor Hukuku'nun Oluşumu**, Spor Hukuku Özel Sayısı, 1. Baskı, Can Matbaacılık, s.17-40, İstanbul 2007.
26. ERKİNER K.; **Uluslar Arası Spor Tahkim Mahkemesi C.A.S. Açıklamalı Mevzuatı**, 1. Baskı, Nobel Yayıncılık, Ankara 2006.

27. ERTAŞ Ş. PETEK H.; **Spor Hukuku**, Yetkin Yayınları, 1. Baskı, Ankara 2005.
s 179
28. ERTAŞ Ş.; **Spor ve Tazminat**, Spor Hukuku Özel Sayısı, 1. Baskı, Can Matbaacılık, s.57-64, İstanbul 2007.
29. FİŞEK K.; **Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla ilişkileri Açısından Dünyada ve Türkiye’de Spor Yönetimi**, Bağırhan Yayınevi, 2.Baskı, s.95, Ankara, 1998
30. GENÇ A. D.; **Spor Hukuku**, 1. Basım, Alfa Ders Yayınevi, Ankara 1999.
31. GENÇ D. A.; **Futbol Kulüplerinin Stratejik Yönetimi**, Ankara 1999, s.99
32. GÖZÜBÜYÜK Ş. **Hukuka Giriş**, Baskı 22, Turhan Kitabevi, Ankara 2005.
33. GRAASSİNGER E.G.; **Özellikle Sportif Faaliyetler Açısından Sponsorluk Sözleşmesi**, İst. Üniv. Hukuk Fak, Spor Hukuku Dersleri, İstanbul 2003.
34. GRAASSİNGER E.G.; **Sponsorluk sözleşmesi**. Seçkin yayıncılık. Ankara. Ocak. 2003.
35. **GSGM Görevleri**, (İnternette). 2008 (3/5/2008 okundu.) <http://www.gsgm.gov.tr>:
36. **GSGM**(internette).2008(4/2/2008okundu.)
http://www.gsgm.gov.tr/sayfalar/birimler/merkez_danisma_index.htm
37. GÜNAL, N.; **Türk Spor Yönetimi**, Spor Hukuku Dersleri, 1. Baskı, Kadir Has Üniversitesi Yayınları, s.213-224, İstanbul 2007.
38. GÜNER R.; **Sporda Yasaklı Maddeler ve Yöntemler, Doping Kontrol Numunesi Alma İşlemi**, Spor Hukuku Dersleri Kadir Has Üniversitesi Spor hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi (SHAUM), Yayın No 2, Temmuz 2007, s.779
39. HANLI H.; **İnsanlık Tarihi ve Spor** (İnternette), 2008 (2/4/2008 okundu).
http://www.hursertekinoktay.com/spor_bilimi_hukuku.htm
40. HANLI H.; **Münhasır Haklar ve Rekabet Hukuku Boyutu**, Spor Hukuku Özel Sayısı, 1. Baskı, Can Matbaacılık, s.107-128, İstanbul 2007.

41. HARDAL Ş.; **Spor Sözleşmeleri**, Spor Hukuku Özel Sayısı, 1. Baskı, Can Matbaacılık, s.93-102, İstanbul 2007.
42. <http://www.forzalivorno.org/viewtopic.php?p=263493&sid=8cd876363e464a7738e264387675b0f3> 26.10.08 okundu.
43. http://www.wada-ama.org/rtecontent/document/athlete_guide_Turkish.pdf
44. **Hukuk**(internette)2008. (12,12,2008 okundu.) <http://tr.wikipedia.org/wiki/Hukuk>
45. İMAMOĞLU A. F., Çimen Z.; **Örgütsel Değişme ve Türk Spor Federasyonlarında Örgütsel Değişme Üzerine Bazı Görünümler**, Gazi Bed. Eğt. ve Spor Bil. Der., 1999, 2(3): 59-79.
46. İstanbul 6. Asliye Ticaret Mahkemesi T.08.07.1997, E. 1996/760, K. 1997/625. **Futbol Karşılaşmalarına İlişkin Yayın Haklarının Hukuki Niteliği ve Rekabet Hukuku Açısından Yayın Haklarının Merkezi Pazarlanması**, 2006 (5.3.2008 okundu.) <http://www.auhf.ankara.edu.tr/dergiler/auhfd-arsiv/AUHF-2006-55-01/AUHF-2006-55-01-Aker.pdf>
47. **Kamu Yönetiminde Sürekli Gelişme Aracı Olarak Toplam Kalite Yönetimi ve Uygulama Aşamaları**, (04.05.2007 okundu.) http://www.biliyonetimi.org/cm/pages/mkl_gos.php?nt:503
48. KASAP S.; **Sporun Amacı** (İnternette), 2008 (6/7/2008 okundu.) <http://www.haberekspres.com.tr/2006/08/07/yazi.php?id=96>
49. KOCH H. G.; Çeviren: Yener ÜNVER.; **Karşılaştırmalı Hukuk Açısından Dopingden Kaynaklanan Ceza ve İlaç Hukuku Soruları**, Spor ve Ceza Hukuku, Seçkin Yayınları, Ankara 2004
50. KOÇAK M. ASLAN M.; **Türkiye’de Üniversitelere Arası Spor Faaliyetlerinin Sporcu, Antrenör ve İdareci Tarafından Değerlendirilmesi**, Gazi Beden Eğt. ve Spor Bilimleri Dergisi. 2004, 4(4), 71–82.
51. KOÇAK T.; **Lex Ludica’nın Kutsallığı**, Tam Saha Futbol Dergisi, 2007, 35: 74-75
52. KÜÇÜKGÜNGÖR E. **Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu**, Barosu Dergisi, s.39–52, Ankara 1999

53. KÜÇÜKGÜNGÖR E.; **CAS Hakem Listesinin Oluşturulması ve Hakemlerinin Seçilmesi**, Tam Saha Futbol Dergisi, 2007, s.74-75
54. KÜÇÜKGÜNGÖR E.; **Türk Sporunda “GSGM” Hukuk Kurulları**, Spor Hukuku Dersleri, 1. Baskı, Kadir Has Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2007, s.285-302
55. MOSTOROĞLU Ş.; **Sporda Medya ve Tv Hakları**, Spor Hukuku Dersleri, 1. Baskı, Kadir Has Üniversitesi Yayınları, s.637-652, İstanbul 2007.
56. OKUTAN C.; **Türkiye Futbol Federasyonu Mevzuatın Değerlendirilmesi**, Spor Hukuku Dersleri, 1. Baskı, Kadir Has Üniversitesi Yayınları, s.333-340, İstanbul 2007.
57. ÖZER B.; **Avrupa Birliği Rekabet Hukukunda Spor**, Spor Hukuku Dersleri, 1. Baskı, Kadir Has Üniversitesi Yayınları, s.913-926, İstanbul 2007.
58. PETEK H.; **Sporcu Sözleşmeleri ve Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi**, Spor Hukuku Dersleri, 1. Baskı, Kadir Has Üniversitesi Yayınları, s.549-580, İstanbul 2007.
59. SARIİBRAHİMOĞLU S. BAKANAY A. TEKİN T.; **Spor Hukuku Futbol Hukuku ve Diğer Spor Dalları Transfer Doping-Anti Doping Tahkim Ulusal ve Uluslar Arası Mevzuatlar**, 1. Basım, LFT International, Ankara 2002.
60. SCHILD W.; **Antrenörün, Hakemin ve Seyircinin Ceza Sorumluluğu Spor ve Ceza Hukuku Kitabı**. (Çev), Hakeri H. 1. Basım, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2004.
61. SOYER F.: Sporda Sponsorluk Gazi Kitabevi, Ankara 2003 s.30-41
62. **Sponsorluk**(internette)2006(04.06.2008okundu) <http://www.sponsorluk.gov.tr>
63. **Spor Bilimi** (internette). 2007 (3.4.2007 okundu.) <http://www.konya-gsim.gov.tr/document/spor.htm>:
64. **Spor Hukuku** (internette), 2008 (2.2.2008 okundu.) http://www.hanyaloğlu-acar.av.tr/html/avukat/spor_hukuku.htm:

65. **Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine** (İnternette). 2006(12.11.2007okundu) <http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/1363.html>
66. **Spor ve Hukuk** (İnternette). 2007 (2.4.2006 okundu.) <http://www.sporcv.com/sporvehukuk/index.php>:
67. SPOR-TOTO. Resmi İnternet Sites. <http://www.sportoto.gov.tr> (2.04.2008 okundu)
68. SUNAY H.; **Spor Kulüplerinde Şirketleşme (Bazı Avrupa Ülkeleri ve Türkiye'den Örnekler)**. Gazi Beden Eğt. ve Spor Bilimleri Dergisi. 2004, 4(2), 69–76.
69. TEMİZER M. A.; **Türkiye Doping Kontrol Merkezi ve Doping Analizi, Spor Hukuku Dersleri Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi (SHAUM)**, Yayın No 2, Temmuz 2007, s.804
70. **Toplum Yaşamını Düzenleme** (internette) 2007. (21.12.2008 okundu) <http://www20.uludag.edu.tr/TEMEL%20HUKUK.doc>
71. REHBERG, J. FLACHMANN, S. **İsviçre Ceza Hukukuna Göre Dopingin Dolandırıcılık Olarak Cezalandırılabilirliği**, Spor ve Ceza Hukuku Kitabı, Ünver Y.(Çev), Baskı:1, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2004
72. YETİM A.; **Sosyoloji ve Spor**. 1. Baskı, Topkar Matbaacılık, Ankara 2000.
73. YORGUN S.; <http://sayimyorgun.com/yazi6.html>, Kocaeli üniversitesi, 20.03.09 okundu.

7. EKLER

1. BAY () BAYAN ()

2. Yaşınız?

()16–18 ()19–21 ()22–25 ()26–29 ()30 yaş ve üzeri

3. Eğitim seviyeniz nedir?

()İlkokul ()Ortaokul ()Lise ()Ön lisans ()Lisans ()Lisansüstü

4. Oynadığınız kulüp?

.....

5. Yıllık gelir düzeyiniz nedir?

.....

6. Kaç yıldır profesyonel olarak spor yapmaktasınız?

()1 ()2 ()3 ()4 ()5 ()6 ve üzeri

7. “Spor Hukuku” hakkındaki bilgi düzeyiniz nedir?

()Çok az ()Az ()Orta ()İyi ()Çok İyi

8. “Spor Hukuku”na en çok hangi alanlarda ve hangi sebeplerle gereksinim duyuyorsunuz?

()Transfer döneminde ()Sponsorluk sözleşmelerinde ()Sakatlık dönemlerinde

()Menajerinizle olan ilişkilerinizde ()Disiplinlin cezası aldığınız dönemlerde

9. “Spor Hukuku” alanında ulusal ve uluslararası gelişmeleri takip edebiliyor musunuz?

Evet Hayır Kısmen

10. Bağlı olduğunuz federasyondan spor hukuku alanı ile ilgili danışmanlık hizmeti alabiliyor musunuz?

Evet Hayır Kısmen

11. Kulübünüzden “Spor Hukuku” alanında danışmanlık hizmeti alabiliyor musunuz?

Evet Hayır Kısmen

12. Menajeriniz var mı?

Evet Hayır

(Bu soru 12. soruyu evet olarak yanıtlayanlar için geçerlidir)

13. Menajerinizin “Spor Hukuku” bilgisinin menajer seçiminizde etkisi var mı?

Evet Hayır Kısmen

14. “Spor Hukuku” alanında bilgiye ihtiyacınız var mı?

Evet (İhtiyaç duyuyorum) Hayır (Gerek duymuyorum)

15. CAS(Uluslar Arası Spor Tahkim Mahkemesi), WADA(Dünya Anti doping Ajansı) hakkında bilgi sahibimisiniz?

Evet Hayır Kısmen

16. “GSGM Tahkim Kurulu” hakkında yeterli bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyormusunuz?

Evet Hayır Kısmen

17. Kulüpleriniz ile yapmış olduğunuz sözleşmelerinizin hukuksal boyutu hakkında bilgi sahibimisiniz?

- Bilgi sahibiyim Kısmen bilgi sahibiyim
 Hayır değilim Tamamen menajerime güveniyorum

18. “Sponsorluk Yasası” hakkında bilgi sahibimisiniz?

- Evet Hayır Kısmen

19. Spor hukuku hakkında bilgi gereksiniminizi nereden karşılıyorsunuz?

- Medya e-Kaynaklar Kulüp yönetimi
 Menajerimden Akademik çevre

20. “Uluslararası Spor Hukuku” hakkında ne kadar bilgi sahibisiniz?

- Az Çok Kısmen

21. Yurtdışına transferiniz söz konusu olduğu zaman gideceğiniz ülkenin hukuki kuralları ile ilgili araştırma yaparmısınız?

- Evet Sadece menajerime güvenirim Hayır

8. ÖZGEÇMİŞ

1977'de Adıyaman'da doğdum. İlk ve ortaöğrenimi, Adıyaman'da tamamladım. 1998 yılında Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu Spor Yöneticiliği Bölümünü kazandım. Buradan 2003 yılında mezun oldum. 2002 yılında girmiş olduğum özel bir GSM operatöründe 6 yıl çalıştım. 2008 yılında bu kurumdan ayrıldım 2009 yılı başında Gazi Üniversitesi Spor Kulübü'ne Müdür olarak atandım. Halen bu görevi sürdürmekteyim. 2007 yılında kurulan Spor Yöneticileri Derneği'nin Kurucu Genel Başkanlığını yaptım.